

VERSLAG d.d. 25 oktober 2023 van de hybride vergadering van de commissie Bestuur, Economie en Middelen van de provincie Utrecht

Voorzitter: mevrouw L. Veen

Namens het college van GS: de heer R. Van Muilekom, de heer H. Van Essen, de heer H. Oosters, de heer A. van Schie, de heer H. Bakker, mevrouw M. Sterk

Woordvoerders: de heer B. van den Dikkenberg (SGP), de heer V. Janssen (VVD), de heer D. Gilissen (VVD), de heer H. Adriani (PvdA), de heer W. Limmen (Vlt), de heer S. Berlijn (JA21), de heer J. Beltman (BBB), mevrouw M. de Jong (GroenLinks), mevrouw A. Blektoon (Vlt), mevrouw M. van der Velde (PVV), mevrouw S. Kennedy-Doombos (ChristenUnie), de heer D. Harris (SP), de heer S. Nagtegaal (UtrechtNij!), de heer E. Kamp (D66), de heer K. Vermaat (SGP), de heer C. Westerlaken (CDA), de heer I. el Hamdaoui (GroenLinks), de heer A. Verleun (BBB), de heer R. van der Pouw-Kraan (ChristenUnie), de heer S. de Jong (ChristenUnie), de heer E. Hart (GroenLinks), mevrouw J. Matser (GroenLinks), mevrouw A. van der Kolk (FvD), mevrouw M. de Widt (D66), mevrouw N. Flink (PvdA), mevrouw M. van Elteren (GroenLinks), mevrouw W. de boer (PvdA), mevrouw O. Buttermann (PvdD)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Mw. B. Ferwerda (griffier); Dhr. R. van Paridon (commissiesecretaris) mw. J. Dubero (Notuleerservice Nederland)

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering van de Commissie Bestuur, Economie en Middelen om 15.30 uur en heet iedereen welkom.

Iedere fractie heeft 15 minuten spreektijd, GS 65 minuten. De rondvraag en de interrupties maken deel uit van de spreektijd. Er is geloot voor de startende fractie. De PvdA krijgt als eerste het woord, daarna komen de fracties in alfabetische volgorde aan de beurt.

De voorzitter feliciteert mevrouw Van der Kolk namens de gehele Staten met haar huwelijk en overhandigt haar een boekje.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Commissaris van de Koning, de heer Oosters meldt dat Utrecht in 2024 het IPO-congres organiseert in Amersfoort. Hij nodigt de leden van de Staten uit om daarbij aanwezig te zijn. De financiële consequentie krijgen de Staten bij de begrotingswijziging in de vergadering van december 2024. Verder deelt hij mee dat hij de komende vier jaar als adviseur aan het IPO-bestuur verbonden is. Voor de komende cao-onderhandelingen is hij de voorzitter van de onderhandelingsdelegatie.

Gedeputeerde Van Schie nodigt de commissie uit om deel te nemen aan de informatiesessie over de rol van de provincie in de digitale ruimte op 1 november 2023.

Gedeputeerde Bakker nodigt de commissie uit voor een ontbijtsessie op vrijdag 3 november 2023 waarbij alle betrokkenen bij de strategische collegeagenda en de doorvertaling van het coalitieakkoord naar de praktijk. Mevrouw Van der Velde vindt het tijdstip ongelukkig gekozen, meerdere mensen moeten dan werken. Gedeputeerde Bakker geeft aan dat het de opdracht was in gesprek te gaan met maatschappelijke organisaties. Dit tijdstip was het beste moment.

4. Ingekomen stukken BEM

De ingekomen stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

De ingekomen stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

6. Vaststellen verslagen commissie Bestuur, Economie en Middelen

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

7. Termijnagenda BEM en lijst moties

De termijnagenda en de lijst moties worden voor kennisgeving aangenomen

8. Rondvraag

Mevrouw Matser vraagt het college hoe zij de rol van de provincie ziet ten aanzien van het feit dat veel gemeenten een tekortbegroting in gaan dienen.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat er een verantwoordelijkheid is als college en als gedeputeerde financiën vanuit de inhoud. Daarnaast heeft de provincie een wettelijke taak als toezichthouder. Vanuit deze wettelijke taak worden de meerjarenbegrotingen gewaardeerd waarbij zowel het begrotingsjaar als het meerjarenperspectief sluitend moeten zijn. Op dit moment is er begrip voor de situatie dat er tekorten op de langere termijn zichtbaar zijn en voor dat er nog geen ombuigingen te zien zijn of scenario's voor de toekomst. Als een gemeente een tekortbegroting indient komt die gemeente onder preventief toezicht te staan. De begroting en de begrotingswijzing behoeven dan de goedkeuring van de provincie. Er wordt dan bestuurlijk en ambtelijk gesproken met de gemeente met als doel het realiseren van een realiseerbaar herstelplan zodat preventief toezicht het jaar daarna niet meer nodig is. Het gros van de conceptmeerjarenbegrotingen die door de gemeenten zijn aangeboden en die in de eerste helft van november 2023 binnen zijn gekomen kennen nog sluitende jaarcijfers voor 2024 en 2025. Op dit moment is preventief toezicht nog niet in beeld. De gemeenten worden in een brief wel geadviseerd de komende periode scenario's op te gaan stellen. Als dit gaat spelen vraagt dit meer ambtelijke tijd, maar vooralsnog ziet dat er voor 2024 en 2025 niet naar uit. Er wordt samen opgetrokken met de VNG en het IPO. Onlangs is een gezamenlijk positionpaper aangeboden aan de Tweede Kamer en twee weken geleden is de lijn besproken met andere gedeputeerden financiën en toezichthouders. De lijn wordt grotendeels gedeeld.

De heer Adriani vraagt of de gedeputeerde bij het rijk gaat aandringen op een goede financiering voor gemeenten.

Gedeputeerde Bakker antwoordt bevestigend. Dit onderwerp staat hoog op de lobbylijst.

9. SV programmabegroting 2024

De heer Adriani geeft aan dat gewerkt wordt naar een nieuw economisch beleid waarin economische, ecologische en sociale belangen in balans zijn. Hij vraagt of economische groei nog een relevante kpi is om op te nemen in de begroting en of het doel om buitenlandse bedrijven naar Utrecht te halen nog passend is, ook gegeven het feit dat er gebrek aan ruimte is en de druk op de woningmarkt. Onder het kopje 'Economie' staat het kopje 'Circulaire Economie'. Dit is opvallend, want het zou een circulaire samenleving zijn. Hierin stelt de begroting teleur. Het percentage bedrijven dat circulair werkt blijft stabiel in de kpi. Er worden ook eigenlijk geen nieuwe investeringen in gedaan. Het feit dat circulaire economie ondergebracht is in het subkopje 'Ondersteuning MKB' geeft iets aan van het gebrek aan belang dat uit deze begroting spreekt. Hij vraagt hoe het college daar tegenaan kijkt. Bij de presentatie van het rapport van de Rekenkamer over de effecten van het beleid op de circulaire samenleving is een schema gepresenteerd waarbij de Rekenkamer toelichtte dat er niet alleen een circulaire samenleving moet worden opgebouwd, maar ook dat de lineaire samenleving afgebroken moet worden. Bij de inleiding van het hoofdstuk over cultuur en erfgoed, recreatie en toerisme wordt laaggeletterdheid opgevoerd onder het kopje 'Cultuur'. Dit kan niet de bedoeling zijn. De inzet op laaggeletterdheid moet gedaan worden vanuit de Sociale Agenda en niet als een bijproduct van het cultuurbeleid. Dit geldt ook voor het slavernijverleden. Dit wordt genoemd bij cultureel erfgoed. Ook dit kan niet de bedoeling zijn. Bij recreatie zijn veel verschillende partijen betrokken. De heer Adriani vraagt het college of hierin vereenvoudiging aangebracht kan worden zodat er daadkrachtiger geïnvesteerd kan worden.

De heer Harris is teleurgesteld over het feit dat er weinig aandacht besteed wordt aan de mens. Vooral bij het hoofdstuk Economie heerst het idee dat wat goed is voor het bedrijfsleven goed is voor het volk. Dit is natuurlijk niet altijd zo. Het is jammer dat deze ideologische keuze weer zo duidelijk naar voren komt. Het is goed dat er aandacht wordt besteed aan participatie van inwoners, maar de SP zou liever afspraken zien over de vorm van participatie. De provincie moet niet een digitale vergadering houden met tien aanwezigen en dan spreken over een succesvolle participatie.

De heer Nagtegaal licht allereerst toe waar UtrechtNu! voor staat. UtrechtNu! is niet links of rechts, maar pragmatisch. Dit houdt in dat gefocust wordt op wat daadwerkelijk werkt, in plaats van op iets dat volgens een bepaalde ideologie zou moeten werken. UtrechtNu! staat open voor verandering en past waar nodig de standpunten of beleid aan aan veranderende inzichten of situaties. UtrechtNu! is niet vastgepind op strikte ideologische standpunten, maar bereid tot het sluiten van compromissen. In plaats van te focussen op zaken die groepen scheiden, wordt gezocht naar een gemeenschappelijke grond en naar oplossingen die voor een meerderheid aanvaardbaar zijn. Dit is anders dan wat men van bepaalde partijen als GroenLinks gewend is.

Mevrouw Matser vindt dit ongepast en bijzonder dat de heer Nagtegaal dit zegt terwijl hij pretendeert dat zijn partij een open houding heeft. Deze opmerking getuigt daar niet van.

De heer Nagtegaal meldt dat hij een grapje maakte.

De heer Nagtegaal vervolgt zijn betoog.

Er ligt een beleidsarme programmabegroting voor. Dit is begrijpelijk omdat er een nieuw college is. Er wordt gesproken over een bloeiende economie in de provincie, maar landelijk komt er mogelijk een nieuwe economische crisis aan. Het risicomanagement wordt gemist. De heer Nagtegaal geeft complimenten voor de leesbaarheid van het stuk. Dit is sterk verbeterd ten opzichte van voorgaande programmabegrotingen. UtrechtNu! ziet graag een rollenparagraaf. Duidelijk moet zijn wat de rol van de provincie en andere partijen is bij een statenvoorstel. Er kan bij elk voorstel een paragraaf toegevoegd worden waarin hierop wordt ingegaan. UtrechtNu! overweegt hiervoor een motie of initiatiefvoorstel in te dienen. Cultuur is het kloppende hart van de gemeenschap. Het is essentieel dat dit op een juiste manier gefinancierd wordt. Als iets van te voren totaal kansloos is, moet dit niet gefinancierd worden. Ook is het cultuuraanbod niet altijd voor iedereen. Er moet kritisch gekeken worden naar waar het geld naartoe gaat. Vernieuwing staat centraal bij de democratie. Een gezonde democratie moet zich aanpassen aan de veranderende tijdsgeest en behoefte van de burger. De heer Nagtegaal benadrukt de waarde van het collectief bindend referendum. Dit geeft de inwoners de mogelijkheid invloed te hebben op het beleid. UtrechtNu! overweegt hiervoor een motie in te dienen bij de behandeling van de programmabegroting in de Staten. De motie 26 'Niet kakken tussen de takken' is nog niet uitgevoerd.

De heer Beltman meldt dat de provincie al een referendumverordening heeft uit 2014.

De heer Nagtegaal geeft aan dat dit geen bindend referendum is.

De heer Gilissen wijst erop dat de grondwet moet worden aangepast wanneer er een bindend referendum gewenst is.

De heer Nagtegaal vindt dit bijzonder omdat de provincie Limburg een bindend referendum kent.

De heer Nagtegaal vervolgt zijn betoog.

In de programmabegroting wordt het woord 'toilet' slechts tweemaal benoemd, ook wordt de motie niet genoemd. Dit is teleurstellend. De motie gaf het college de opdracht om in gesprek te treden met alle relevante partners over de sanitaire voorzieningen in recreatiegebieden. Het gaat ook om het formuleren van concrete doelen ter verbetering van de waardering van deze voorzieningen. Het ging ook niet alleen om toiletten, maar ook om urinoirs, verschoontafels en dispensers voor menstruatieproducten. De motie moet volledig worden uitgevoerd. UtrechtNu! heeft signalen ontvangen over het bevrijdingsfestival in Utrecht dat in financieel zwaar weer zit. Misschien kan het festival niet doorgaan. De heer Nagtegaal vraagt welke mogelijkheden het college ziet om in gesprek te gaan met het festival en zo nodig financieel bij te springen.

De heer Gilissen meldt aan dat de VVD eerder een soortgelijke vraag heeft gesteld. De gedeputeerde gaf toen aan dat hij graag het gesprek hierover aangaat.

Mevrouw Blekxtoon vraagt hoe afhankelijk het behalen van het doel van goede opvang voor statushouders en asielzoekers is van de Rijksbijdrage, of er als dit tegenvalt eigen middelen ingezet kunnen worden, of het kansenmakers-team in dat geval verkleind moet worden of het beleid bijgesteld. Naast een goede huisvesting is ondersteuning bij integratie belangrijk. Er is 0,75 fte aangenomen. Dat lijkt mager. Volt vraagt waar dit op gebaseerd is. Volt vraagt of gestuurd wordt op het doel gemeenten te ondersteunen met een soepele en effectieve integratie van statushouders. Volt vindt het belangrijk dat statushouders een humaan bestaan kunnen opbouwen. Het is goed te zien dat op gebied van cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme goede projecten worden voorgezet. Volt maakt zich zorgen wat betreft de dialoog met inwoners en vraagt of hiervoor voldoende is gebudgetteerd. Volt vraagt wanneer de statenbrief verschijnt over het register openbare registratie belangenvertegenwoordiging naar aanleiding van de motie die Volt heeft ingediend. Volt vraagt of dit dit jaar nog kan. Uit de antwoorden op de vragen over digitalisering kan worden afgeleid dat er nog geen sprake is van technische vernieuwing voor het vergemakkelijken van formulieren voor ondernemers en burgers. Volt vraagt of dit een aandachtspunt voor het college is en of hiervoor niet apart moet worden begroot.

De heer Limmen wijst erop dat geschreven staat dat de mobiliteit duurzamer is met onder andere minder uitstoot en broeikasgassen. Hij vraagt of de gedeputeerde aan kan geven welke projecten en budgetten worden ingezet die leiden tot een snelle en structurele toename van het gebruik van OV.

De voorzitter meldt dat deze vraag in de commissie Mobiliteit en Milieu gesteld moet worden.

De heer Limmen vervolgt zijn betoog.

Hij vraagt of de ontwikkeling van regionale duurzame economie een kerntaak van de ROM kan worden.

De heer Gilissen wijst op de ondermijning. De afgelopen tijd vinden er veel explosies plaats bij woningen. Dit is een teken dat er afrekeningen en intimidatie plaatsvinden. Dit vraagt een duurzame aanpak. De middelen die hiervoor vrijgemaakt worden in 2024 lopen daarna weer terug. Hij vraagt of het college hiervoor ook in de toekomst middelen vrij gaat maken. Over minder dan een maand zijn er Tweede Kamerverkiezingen. Het college heeft aangegeven een

actieve rol te willen spelen bij de coalitievorming als het gaat over de belangen van de provincie Utrecht. De VVD wil op de hoogte blijven als het gaat om de boodschap die het college uit gaat dragen en vraagt of het college toe kan zeggen dat de Staten hierover in een vroegtijdig stadium worden geïnformeerd. Een van de prestatie-indicatoren is dat de provincie viermaal per jaar een aanvraag voor de inzet van Europese middelen. Het zou meer passen dat de prestatie-indicator het aantal gerealiseerde aanvragen is. Hier mag meer ambitie uit spreken. De ontbijtsessie op vrijdag 3 november is belangrijk, maar het tijdstip is ongelukkig gekozen. De VVD vraagt hoe op andere momenten en manieren een bredere doelgroep aangesproken kan worden. Het afdoen van subsidieaanvragen is zorgelijk. Ook afgelopen jaar bleek dat slechts 61 procent van de aanvragen binnen de gestelde tijd afgehandeld is. Er komt een nieuw systeem dat ervoor moet zorgen dat in 2024 95 procent van de aanvragen wel op tijd wordt afgehandeld. Dit is ambitieus en kan realistischer. In de begroting zijn een aantal grote financiële afwijkingen te lezen. Reden daarvoor zijn de prijsstijgingen van diensten en materialen. Afgesproken is dat er eens in de vier jaar geïndexeerd wordt terwijl de prijzen de afgelopen jaren sterk zijn gestegen. De VVD vraagt of het college ook van mening is dat er scherper geïndexeerd moet worden. De kosten en de inkomsten van leges worden op één hoop gegooid. Pas vanaf 2024 is de verachting dat er meer inkomsten zijn. De VVD vraagt of dit effect voldoende in beeld is gebracht en of het college bereid is dit te doen. De VVD wil voor de volgende begroting meer inzicht in de individuele legesopbrengsten en dat de kostendekkendheid in kaart gebracht wordt.

De heer Janssen ziet, in tegenstelling tot de heer Adriani, veel terug over circulaire samenleving. Bijvoorbeeld bij programmadoel 8.3.2 en 8.4.2. Ditzelfde geldt voor de ROM die samen met de OMU veel projecten op dit gebied doet.

De heer Limmen is zich ervan bewust dat er veel geïnvesteerd wordt, maar de lat ligt te laag en de focus ligt te weinig op de regionale economie.

De heer Janssen vindt dat de lat behoorlijk hoog ligt. Er moeten realistische doelen gesteld worden.

De heer Adriani vindt dat er geen enkele ambitie in de begroting staat op dit gebied.

De heer Janssen meldt dat er veel wordt ingezet op de circulaire samenleving en economie. Utrecht is voorloper en de VVD is daar heel tevreden over.

De heer Limmen wijst erop dat er in de ROM drie kerntaken zijn benoemd. Utrecht is de meest competitieve regio in Europa. Het zou mooi zijn als Utrecht kampioen regionale duurzame economie in Europa wordt. De focus moet anders gelegd worden.

De heer Janssen hoort een tegenstelling die hij niet ziet. Een economie is geen economie op zichzelf. Die is verbonden met het achterland en met de bredere wereldeconomie. De VVD denkt dat een sterke Utrechtse economie aantrekkelijk is voor internationale bedrijven. Deze bedrijven zijn nodig om in de toekomst de welvaart te behouden. Er komen zware economische tijden aan. Het is goed te kijken waar de economie competitief gemaakt kan worden ten opzichte van andere regio's. Een sterke regionale economie is ook een competitieve internationale economie.

De heer Limmen meldt dat internationalisering ook consumeren en produceren raakt. Het raakt klimaat, natuur en consumentenproductie. Hier ligt een grote oplossing in het versterken van de regionale economie.

Mevrouw Matser is het niet met de VVD eens dat het bedrijfsleven aangetrokken moet worden om de welvaart te behouden.

De heer Janssen meldt dat er een levenscyclus van bedrijven is. De bedrijven van nu zijn niet de bedrijven van de toekomst. Om in de toekomst economisch gezond te blijven moeten er nieuwe bedrijven naar de provincie toe gehaald worden. Hiervoor wordt ruimte gezocht op bestaande bedrijventerreinen. Als er in de provincie zelf zonnepanelen wil produceren in plaats van deze uit China te importeren, moet de provincie competitief zijn.

Mevrouw Matser vindt dat er veel geïnvesteerd wordt in innovatie van het eigen bedrijfsleven. Het is niet nodig internationale bedrijven binnen te halen.

De heer Janssen vervolgt zijn betoog.

De VVD sluit zich aan bij de opmerking van de PvdA over de vele organisaties die zich bezighouden met recreatie. Als dit vereenvoudigd kan worden, kan er meer tempo gemaakt worden. De VVD heeft met een amendement aangegeven dat laaggeletterdheid onderdeel van de sociale agenda moet zijn.

De heer Adriani heeft willen aangeven dat laaggeletterdheid geen paragraaf bij cultuur moet zijn. Het onderwerp hoort bij de sociale agenda.

De heer Janssen snapt de logica in de begroting omdat laaggeletterdheid aan de bibliotheken is gekoppeld. De conclusie van de Algemene Rekenkamer is dat de het sturen op de concernbrede opgave voor de circulaire samenleving moeizaam op gang komt. De VVD is benieuwd hoe dit met de sociale agenda gaat. De heer Janssen vraagt het college hoe dit gezien wordt.

Mevrouw Kennedy-Doornbos wijst erop dat de concernmanager Bedrijfsvoering vertrekt. Deze functie wordt tijdelijk waargenomen door de concernmanager Mobiliteit. Zij vraagt of de afdeling Financiën dit aankan en of het verstandig is de concernmanager Bedrijfsvoering en Mobiliteit te verenigen. Dit was een van de kritiekpunten bij de rapportage van de Randstedelijke Rekenkamer en Deloitte bij de Uithoflijn. Destijds was de politiek opdrachtgever zowel verantwoordelijk voor financiën als mobiliteit waardoor tekorten bij Mobiliteit verbloemd konden worden en de transparantie ver te zoeken was. De aanbeveling was Mobiliteit en Financiën niet meer te combineren bij één gedeputeerde. Sindsdien wordt het vier-ogenprincipe gehanteerd.

De heer Kamp meldt dat in het verleden is gesproken over de nieuwe samenwerkingsvormen ten aanzien van de recreatieschappen. Het verleden leert dat er financiële consequenties aan de bedrijfsvoering van recreatieschappen vastzitten. D66 heeft een vraag gesteld over het bedrag dat mogelijk extra betaald moet worden. De heer Kamp vraagt of het college kan inschatten welke risico's er zijn.

Mevrouw Matser meldt dat een deel van de beantwoording van de vraag over de aansluiting op de arbeidsmarkt is weggefallen. Zij vraagt de gedeputeerde dit aan te vullen. GroenLinks heeft gevraagd naar welke functies de meeste aandacht toe moet gaan. Dit zijn de leraren, technici, verzorgenden en IT'ers. Maar in de beantwoording gaat het vooral om de doelen van de UTA, niet zozeer om deze groepen. Het is belangrijk dat de politiek zich hierover uitspreekt. Er is een kopgroep circulair financieren. GroenLinks is benieuwd naar de voortgang hiervan en wanneer hier een terugkoppeling van komt. In de beantwoording gaat het over een gehoopt effect daarvan. Als dit gehoopte effect niet ontstaat is het belangrijk dat gewerkt wordt aan een achterlopersbeleid. Er worden vijf handelsmissies uitgevoerd om internationale bedrijven aan te trekken of Utrechtse bedrijven de mogelijkheid te bieden om naar het buitenland uit te breiden. Het is goed dat aangegeven wordt dat dit zich vooral richt op bedrijven die zich richten op duidelijk toegevoegde waarde in de maatschappelijke transitie. Dit moet echter goed gekaderd worden en hiernaar moet kritisch gekeken worden. De maatschappelijke opgaven zijn groot. Een bedrijf moet een degelijke impact hebben. Er worden verschillende termen door elkaar heen gebruikt. Er moet niet gesproken worden over nieuwe economie. Dit is te vaag. Er moet gesproken worden over een circulaire economie die is gericht op brede welvaart. Dit is de uitgangspositie. Als kpi wordt genoemd dat de streefwaarde voor personeel in dienst van de provincie met een afstand tot de arbeidsmarkt 5 procent is. Dit is op dit moment 17 fte, maar de landelijke doelstelling is 2,85 procent. Dit zou 27 fte betekenen. GroenLinks vraagt of de streefwaarde niet opgehoogd moet worden.

De voorzitter verzoekt de commissie voortaan geen technische vragen te stellen.

De voorzitter schorst de vergadering voor vijf minuten.

Gedeputeerde Bakker reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

Het klopt dat de concernmanager Mobiliteit de taken van de concernmanager Bedrijfsvoering overneemt, maar dit is tijdelijk. Er wordt gezocht naar permanente vervanging. Het risico wordt onderkend, maar voor nu is dit de beste manier om de grote opgaven op te pakken. Participatie is belangrijk. Dit kan niet altijd op de maximale manier gedaan worden, maar bij belangrijke trajecten moet dit plaatsvinden. Als er meer ambitie komt, hangt daar een prijskaartje aan. Het is goed aandacht te besteden aan de rollen. In de voorstellen die gedaan worden wordt toegelicht wat de rol van de provincie is. De gedeputeerde is terughoudend wat betreft een extra paragraaf toevoegen, maar onderkent dat de rollen scherper omschreven kunnen worden.

De heer Nagtegaal begrijpt dat, maar vindt het duidelijker als er een aparte paragraaf wordt toegevoegd. De passages elders over rollen kunnen dan geschrapt worden.

Gedeputeerde Bakker neemt de opmerking mee, maar gaat geen verplicht kopje toevoegen.

Gedeputeerde Bakker vervolgt zijn reactie.

Er moeten goede afspraken gemaakt worden voor participatie. Mogelijk is er een verbinding te maken met het opruimen van de indicatoren in de P&C-cyclus. De kopgroep circulair financieren is nog in een verkennende fase. De brief komt er aan en de Staten worden nader geïnformeerd. Vrijdag 3 november 2023 is misschien niet voor iedereen het beste moment voor de ontbijtsessie, maar dit was de beste optie op korte termijn. Uiteraard is dit niet het enige moment. Bewoners kunnen ook vaker digitaal bevraagd worden. Dit is waardevol. In het coalitieakkoord staat dat de provincie vaker bezocht moet worden. Dit wil het college ook, maar dit vraagt een goede voorbereiding.

De heer Vermaat vraagt of de deelnemers aan de ontbijtsessie inwoners zijn of organisaties.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat dit organisaties zijn die input hebben geleverd op het coalitieakkoord en partijen waarmee de provincie samenwerkt. Er zijn veertig aanmeldingen. Als bewoners worden uitgenodigd voor participatie moet de vraag en de inhoud duidelijk zijn.

Gedeputeerde Bakker vervolgt zijn reactie.

Het doel voor afhandelen van subsidievragen is ambitieus, maar dit moet gehaald worden. Er moeten stappen gezet worden. Ten aanzien van de indexering meldt de gedeputeerde dat de kaders van de Provinciale Staten worden uitgevoerd. Het is aan Provinciale Staten deze aan te passen of te verscherpen. De actualisatie van de kaders is gepland in 2025, maar in de huidige tijd lijkt het logischer daar vaker dan eens in de vier jaar naar te kijken. Het is een logisch moment hier bij de kadernota in 2025 naar te kijken en dat te verwerken in de nota Kapitaalgoederen. De legesverordening komt spoedig naar de Staten toe. Dit ligt in december 2024 in Provinciale Staten.

De heer Janssen mist de reflectie op de concernbrede opgave als sturingsprincipe.

Gedeputeerde Bakker meldt dat hierover in het debat over het Rekenkamerrapport over circulaire samenleving iets over is gezegd. Het heeft zeker geholpen dit te agenderen voor de bewustwording. Er zijn wel uitdagingen bij het organiseren hiervan. Over deze vraag kan op een later tijdstip meer in detail worden gesproken.

Gedeputeerde Van Muilekom reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

De Sociale Agenda is de trekker voor laaggeletterdheid en slavernijverleden. Dit is niet goed terug te zien in de begroting. Deze onderwerpen staan misschien niet op de juiste plek. Hier wordt goed naar gekeken. Recreatie Midden Nederland is gestopt. Er zijn twee nieuwe uitvoeringsorganisaties: de gemeente Wijdereen en Staatsbosbeheer. Op dit moment is de intentie dat dit professioneel gaat functioneren waarmee de bestuurlijke druk verdwijnt. Er wordt nu € 100.000,- besteed om het proces goed te laten verlopen. Daar moet het ook bij blijven. Zuid Oost Utrecht is een aandachtspunt. Hier is geen recreatieschap. Cultuur moet een kloppend hart zijn en moet voor iedereen zijn. Er zijn misschien instellingen die vanwege de kosten minder toegankelijk zijn, maar het is de uitdaging dat iedereen mee kan doen aan cultuur. Dit heeft de aandacht.

De heer Nagtegaal meldt dat er organisaties zijn die subsidie krijgen die niet bijdragen aan cultuur voor iedereen. Naar dit soort initiatieven moet kritisch gekeken worden.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn reactie.

De toiletten in recreatiegebieden hebben de aandacht. Er wordt gesproken met het recreatieschap en de terreineigenaren en gekeken wat verbeterd kan worden ten aanzien van voorzieningen. Dit kan meer zijn dan alleen toiletten. Er is toegezegd dat eind 2023 gemeld wordt hoeveel toiletten er bij zijn gekomen. De motie wordt serieus opgepakt. Samen met PRT wordt gekeken hoe de opvang van statushouders en asielzoekers goed georganiseerd kan worden. Het realiseren van plekken is een aandachtspunt. Het Kansmakersteam werkt goed. De Commissaris van de Koning heeft goed contact met de staatssecretaris over het bestuursarrangement en het aanbod dat de provincie heeft gedaan. De provincie wil de taakstelling oppakken, maar verwacht daarbij wel wat van het Rijk. Deze toezegging laat op zich wachten. Er is 0.75 fte toegevoegd aan het Kansmakersteam. Dit geeft een extra impuls.

Gedeputeerde Van Schie reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

Economische groei is geen doel op zich, maar de provincie groeit. Nieuwe inwoners hebben ook banen nodig. Het is belangrijk dat de provincie met het beleid blijft streven naar voldoende banen. Daar horen ook (internationale) bedrijven bij, maar die moeten wat toevoegen aan de kwaliteiten in de regio. In de omgeving is veel internationale expertise aanwezig, dit moet worden versterkt. Bij de actualisering van de Regionale Economische Agenda (REA) kan er naar de kpi's gekeken worden, maar economische groei is verplicht vanuit de Rijksoverheid. Circulaire economie is belangrijk. Er kan altijd meer nagestreefd worden en het beleid is de groei te stimuleren. Er is een ketenregisseur hiervoor. Het is de bedoeling dat de lineaire economie kleiner wordt. Het is niet mogelijk bedrijven die niet circulair zijn te verdrijven. Er zijn stimuleringsregelingen voor technische vernieuwing. De samenwerkingsverbanden van technische bedrijven wordt gestimuleerd. Het MKB is hierbij een belangrijke doelgroep. Ondernemers en werknemers spelen een belangrijke rol om de technologische ontwikkelingen mogelijk te maken. De rol van de provincie is om bijvoorbeeld via de talentalliantie dit toekomstvast te maken. De ROM heeft vier kerntaken: innoveren, investeren, internationaliseren en intelligent werken en is gericht op de regio. Er zijn thema's benoemd: healthy, de earth valley en media/gaming/ai. Deze elementen versterken de economie regionaal.

De heer Limmen onderkent dat er enorme inspanningen zijn geleverd, maar om effectiever te kunnen zijn moet er meer focus komen. De inspanningen van projecten die de ROM financiert zijn geënt op anders met productie omgaan, het hergebruiken van productie en recyclen. Internationalisering heeft ook effecten op de regio. Het gaat Volt om specifieke

productieprocessen die in de regio plaatvinden die de cyclus van een circulaire economie stimuleren. Volt pleit voor deze focus.

Gedeputeerde Van Schie vervolgt zijn reactie.

Als de economie minder goed gaat moet er weerbaarheid zijn. Daarvoor zijn instrumenten als de ROM om daarop in te zetten. Uiteindelijk gaat alles dat gedaan wordt om mensen. Het economisch beleid is gericht op brede welvaart voor de inwoners. Werk en inkomen en het hebben van een baan zijn daarvoor belangrijke onderdelen.

De heer Harris wijst erop dat de gedeputeerde in een andere vergadering heeft gezegd: 'Het economisch beleid is niet echt gericht op een werknemer of iemand in een bijzondere positie of direct op onze inwoners ondersteuning te leveren. Dat ligt meer bij gemeenten. Wij moeten ervoor zorgen dat het vestigingsklimaat op orde is.' De gedeputeerde zegt nu dat het beleid gericht op mensen is.

Gedeputeerde Van Schie antwoordt dat het beide is. De beleidsinstrumenten worden gebruikt om het voor bedrijven aantrekkelijk te maken. Dit heeft effect op de inwoners. Het kanaal dat de provincie heeft zijn het gemeentebestuur en bedrijven, niet direct de inwoners.

Gedeputeerde Van Schie vervolgt zijn reactie.

De handelsmissies zijn vooral gericht op bedrijven die zich richten op onderwerpen waar de provincie sterk in is. Bij internationale bedrijven wordt gezocht naar bedrijven die een toegevoegde waarde hebben. Er wordt gewerkt aan een toekomstgerichte economie waarbij werknemers en bedrijfsleven bijdragen aan de brede welvaart in de provincie. Daar zitten veel transities aan vast.

Gedeputeerde Sterk reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

Bij de subsidieaanvragen is het realistisch om uit te gaan van vier ingediende projecten per jaar. Het gaat daarbij niet alleen om de hoogte van het subsidiebedrag, maar vooral om de kwaliteit en of dit een bijdrage levert aan de provinciale doelstellingen. Een subsidie wordt altijd aangevraagd met andere partners. Er is een hoge concurrentie bij het aanvragen van subsidies. Hierdoor kan nooit voorspeld worden of de subsidie toegekend wordt. Op dit moment is er geen menskracht om meer dan vier subsidieaanvragen per jaar voor te bereiden. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Europastrategie. De gedeputeerde is in gesprek met collega-gedeputeerden om te horen wat voor hen belangrijke doelen zijn die in Europa behaald moeten worden. Ook met partners in de regio wordt hierover gesproken. Het is de bedoeling een ambitieuze en gefocuste doelstelling te hebben. De medeoverheden worden geholpen bij het bouwen van kennis over Europa. De provincie heeft een EU-leergang ontwikkeld waarmee ambtenaren goed leren hoe Europa werkt.

De heer Gilissen vindt een subsidieaanvraag geen doel op zich. Het gaat erom samen met partners te kijken of er middelen uit Brussel verkregen kunnen worden. Hij vraagt hoe hierop ingezet wordt. Op het moment dat er een goede kans is een vijfde subsidie binnen te halen, dan moet dat gebeuren. Er moet niet teveel vastgehouden worden aan cijfers, maar gekeken worden naar waar kansen liggen.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat dat waar is, maar de vraag van de heer Gilissen was of gekeken kan worden naar gerealiseerde aanvragen. Dit is helaas niet te voorspellen.

Commissaris van de Koning, de heer Oosters reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

De SB over het lobbyregister naar aanleiding van motie 20-a verschijnt in 2023. Deze SB bevat een voorstel om samen met de Staten te spreken over de inrichting dan zo'n register. Ook het college vindt ondermijning dermate belangrijk dat zij vindt dat de provincie daarin een rol heeft. De financiële piek in 2024 heeft te maken met een subsidie van het ministerie van JenV die in 2022 is ontvangen en over vier jaar is uitgesmeerd. Daarmee worden inderdaad zaken in gang gezet die structureel van aard zijn. Bij de kadernota van 2024 wordt bekeken hoe dit structureel gemaakt kan worden. Het college gaat opnieuw met de regio's Amersfoort, Food Valley, U10, Gooi en Vechtstreek, de EBU en andere vertegenwoordigers van de MRU-regio gezamenlijk een Utrechts aanbod doen aan de kabinetsformatie. Het concept wordt met de Staten gedeeld.

Gedeputeerde Van Muilekom reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

De provincie maakt onderdeel uit van de Utrecht Talentalliantie en er zijn vier sectoren gekozen: techniek, zorg, onderwijs en ICT. Er wordt nu een voorgangsrapportage gemaakt en bekeken wordt of dit de juiste beroepen zijn. Er worden gesprekken gevoerd met het Bevrijdingsfestival. Op korte termijn moet hierover duidelijkheid zijn. Het festival ontvangt jaarlijks een bedrag, maar er is in de Tweede Kamer een motie aangenomen over de garantstelling.

Mevrouw Blekxtoon mist de beantwoording van haar vraag over digitalisering.

Gedeputeerde Van Schie antwoordt dat vereenvoudiging van formulieren altijd een aandachtspunt is. Over hoe dit concreet gemaakt kan worden wordt op een ander moment doorgepraat. De heer Limmen heeft een vraag gesteld over het OV en hoe het milieu versterkt kan worden door investeringen in het OV. Er wordt veel geïnvesteerd in het versterken van het OV. Dit dient veel doelen, een belangrijk aspect is minder uitstoot.

Tweede termijn

De VVD overweegt een motie ten aanzien van de concernbrede opgave.

De heer Adrianj vindt de reactie van gedeputeerde Van Schie over de economische groei hoopvol. Er kan doorgesproken worden over de mate van internationalisering. Het viel op dat gedeputeerde Van Schie de beantwoording van de vragen over circulariteit voor zijn rekening nam. Dit zou concernbreed bij gedeputeerde Bakker moeten liggen. Dat vergroot de zorg. Hopelijk ontstaat in december bij de strategische college-agenda met bijbehorende begrotingswijzigingen een ander beeld over de ambities rond circulariteit. Er is een veelheid aan organisaties die zich met verschillende onderwerpen omtrent recreatie bezighouden. Het is niet duidelijk welke organisatie voor welk onderwerp aangesproken kan worden. De PvdA heeft eerder ingebracht dat ook voor gemeenten goede kansen liggen bij Europese subsidies, maar het is voor een individuele gemeente vaak ingewikkeld om daar toegang tot te krijgen. De provincie kan een rol spelen hier penvoerder voor te zijn. Hij vraagt de gedeputeerde dit in de Europastrategie mee te nemen.

De heer Vermaat wijst op de motie 'Aan de slag gaan we samen'. De oproep in deze motie was met de Utrechtse samenleving in gesprek te gaan over het coalitieakkoord. De gedeputeerde geeft aan dat die organisaties die hebben gereageerd zijn uitgenodigd voor de ontbijtsessie. Dit is niet de hele Utrechtse samenleving.

Mevrouw Blekxtoon vraagt ten aanzien van huisvesting statushouders of de provincie toch hiermee doorgaat met de 0.75 fte als het Rijk niet meebetaalt. Verder vraagt zij of het team in Brussel voldoende op sterkte is en of daar geen risico qua bezetting is.

Gedeputeerde Bakker reageert op de gestelde vragen gemaakte opmerkingen.

Hij komt schriftelijk terug op de vraag over het aantal fte in dienst van de provincie met een afstand tot de arbeidsmarkt. Er is een aantal opgaven die zo concernbreed zijn dat ze erdoorheen snijden: de sociale agenda, klimaat centraal en ook circulair. Deze onderwerpen landen in verschillende programma's en domeinen. Circulair landt in economie, woningbouw, de eigen bedrijfsvoering, landbouw et cetera. Dit komt samen in de concernopgave. Deze moet aanjagen en versnellen. Voor een goed gerichte opgave kan dit goed werken. De ontbijtsessie is niet het enige moment, er is al meer in gang gezet. Voor de ontbijtsessie zijn alle partijen uitgenodigd die input hebben geleverd op het coalitieakkoord en daarnaast is intern uitgevraagd welke partijen nog meer uitgenodigd moeten worden, ook als deze geen input op het coalitieakkoord hebben geleverd.

De heer Gilissen vraagt of hij inzicht kan krijgen in de aanmeldingen.

De heer Vermaat wijst erop dat de Utrechtse samenleving en de Staten hierbij betrokken zouden worden en geïnformeerd zouden worden over de uitkomsten van deze gesprekken zodat zij kunnen worden betrokken bij de verdere uitwerking en kaderstelling van de plannen en ambities in het coalitieakkoord. Dit zou in 2023 met de Staten worden gedeeld. Hij vraagt wanneer de andere sessies plaatsvinden.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat de Staten zijn uitgenodigd voor de ontbijtsessie. Er moet voor worden gewaakt een serie sessies te organiseren waar weinig mensen op afkomen. Hij ziet dit als een aanmoediging om verder te gaan met bijvoorbeeld digitale consultaties, maar met de hele provincie nog in 2023 in gesprek gaan is niet mogelijk. Verder geeft hij de heer Gilissen aan dat het waarschijnlijk mogelijk is inzicht te krijgen in de aanmeldingen.

De heer Vermaat wijst erop dat de motie is aangenomen en die hoort uitgevoerd te worden. De gedeputeerde geeft er nu een andere interpretatie aan.

Gedeputeerde Bakker begrijpt dat. De ambitie in de motie is enthousiast, maar op korte termijn is dit niet realiseerbaar. De juiste momenten worden gezocht en het college gaat de provincie in.

Gedeputeerde Van Muilekom beantwoordt de aan hem gestelde vraag.

Als het Rijk niet met middelen komt voor huisvesting voor statushouders komt het college terug bij de Staten. Als er extra taken komen, moet er ook extra geld komen.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de aan haar gestelde vragen.

Zij gaat graag met de heer Gilissen in gesprek over de Europastrategie. De provincie is nu al soms de penvoerder bij subsidieaanvragen van de gemeente. Het is goed om bij de Europastrategie te kijken hoe dit vormgegeven kan worden. Het team in Brussel is op sterkte en heeft vooral behoefte aan duidelijkheid en focus over wat de provincie wil in Europa. Dit helpt het team effectiever te maken. Er is meer potentie dan dat benut wordt.

Dit agendapunt wordt afgeconcludeerd als een normaal debat in de Staten.

10. SV Verordening nadeelcompensatie provincie Utrecht 2024

De commissie wordt in dit Statenvoorstel gevraagd de Verordening nadeelcompensatie provincie Utrecht 2024 vast te stellen. Nadeelcompensatie is een vergoeding die de overheid soms moet uitkeren hoewel haar handelen rechtmatig was, zoals bijvoorbeeld bij schade door een wegereconstructie of bij planschade.

De heer Adriani wil stilstaan bij de heffing die gevraagd wordt. Juridisch is het mogelijk daar een vrijstelling voor te geven. De PvdA wenst in elk geval een vrijstelling voor mensen met lage inkomens. De heffing is een drempel om aanspraak te doen op de regeling. De PvdA overweegt hiervoor met een voorstel te komen.

De heer Harris vindt dat als iemand recht heeft op compensatie dat makkelijk aangevraagd moet kunnen worden. Het college is het daarmee eens. Het is van belang dat iedereen in staat blijft om een aanvraag voor nadeelcompensatie in te dienen en de provincie aan te spreken op haar aansprakelijkheid. Vervolgens wordt er een bedrag van € 250,- gevraagd voor een aanvraag. Dit zou zijn om onvoldoende onderbouwde aanvragen tegen te gaan, maar dit is eigenlijk een armoededrempel. Mensen die geen geld hebben gaan geen aanvragen meer doen. Dit is asociaal en hiervoor moet een betere mogelijkheid komen. De SP ziet het liefst helemaal geen financiële drempel, maar geen heffing voor mensen met een laag inkomen is een goed voorstel.

De heer Janssen vindt het voorstel van de PvdA een sympathieke gedachte. Hij vraagt of er ook een ontheffing moet zijn voor provinciale opcenten en of er in plaats van geen heffing ook een lagere heffing ingevoerd kan worden.

De heer Beltman begrijpt dat er een verordening nodig is wanneer de provincie werkzaamheden uitvoert en daarmee burgers benadeelt. BBB is het ermee eens dat de burger of ondernemer het recht heeft om nadeelcompensatie te vragen en begrijpt niet dat er een heffing wordt gevraagd. Het kost de provincie tijd en geld om een aanvraag in behandeling te nemen, maar volgens BBB is de overheid daar juist voor. Deze heffing is een motie van wantrouwen naar de burgers. In het SV wordt de vergelijking gemaakt met het feit dat burgers ook griffierecht bij rechtszaken moeten betalen. BBB vraagt of de gedeputeerde het met BBB eens is dat beleid gemaakt moet worden op basis van vertrouwen in de burger en niet op basis van wantrouwen. De gedeputeerde van deze verordening is ook verantwoordelijk voor de verordening Bezwaarschriften, klachten en administratief beroep provincie Utrecht 2021. Deze gebruikt de Awb-Adviescommissie om klachten van inwoners te onderzoeken over het handelen van de provincie. Juist in deze verordening staat geen heffing. BBB vraagt hoe dit zich verhoudt tot deze verordening.

De heer Westerlaken heeft begrepen dat de bijdrage terugbetaald wordt als het verzoek terecht is. Het CDA kan zich echter voorstellen dat de heffing een drempel kan zijn. Het is goed een eigen bijdrage te vragen gelet op de complexe zaken die aan de orde kunnen zijn. Misschien kan in overweging genomen worden een inkomensafhankelijke bijdrage te vragen. De heer Westerlaken vraagt ten slotte hoe de hoogte van het bedrag bepaald is.

Mevrouw Kennedy-Doornbos sluit zich aan bij het CDA.

Mevrouw De Widt ziet voor en nadelen van het kwijtschelden van de bijdrage. Zij wijst erop dat als er geen bijdrage gevraagd wordt, dit kan leiden tot veel aanvragen waar veel tijd aan besteed moet worden.

Mevrouw Van der Kolk sluit zich aan bij de SP en BBB. Geen eigen bijdrage verlaagt de drempel. Werken met staffels is heel ingewikkeld en als er gekozen voor een inkomensafhankelijke bijdrage moet er veel getoetst worden.

De heer El Hamdaoui meldt dat GroenLinks begrijpt dat er een drempel moet zijn, maar twijfelt over de beste oplossing.

Commissaris van de Koning, de heer Oosters reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

Het college heeft het voorstel gevolgd dat het IPO in alle provincies heeft gedaan. Mensen kunnen onevenredige schade ondervinden van een rechtmatige handeling. Bij infrastructurele projecten vindt veel vooroverleg met bewoners plaats. Bij nadeelcompensatie wordt altijd gesproken over die gevallen waar onvoldoende tegemoet is gekomen aan wat in het vooroverleg is afgesproken. Nadeelcompensatie wordt door de overheid altijd ruimhartig gedaan. Het is verstandig hiervoor een onafhankelijke commissie te hebben die GS adviseert. GS neemt vervolgens een besluit waarop bezwaar kan worden ingediend. De praktijk leert dat mensen voor een kans gaan, maar er is ook een groot aantal bureaus dat werk maakt van dit soort zaken. Door een heffing op voorhand op te leggen wordt dit wat afgeremd. Tegelijkertijd zijn er altijd mensen die terecht een beroep doen op nadeelcompensatie voor wie de vergoeding van

€ 250,- een drempel is. Het college kiest ervoor de landelijke lijn te volgen. Er kan een algemene hardheidsclausule opgenomen worden waarbij het college van geval tot geval kijkt of de vergoeding onbillijk is. Het risico daarbij dat mensen bij het verzoek van nadeelcompensatie direct het verzoek indienen geen vergoeding te hoeven betalen. De provincie heeft geen kwijtscheldingsbeleid, dat moet dan gemaakt worden. Bepaald moet worden bij welk inkomen er geen bijdrage betaald hoeft te worden. Dit is ingewikkeld. De keuze moet gemaakt worden tussen wel of geen bijdrage. Als er geen bijdrage gevraagd wordt kunnen er opportunistische aanvragen gedaan worden die veel inzet van de provincie vergen. Het verdient geen aanbeveling een kwijtscheldingsbeleid uit te werken.

Tweede termijn

De heer Harris vindt dat als een kwijtscheldingsbeleid ingewikkeld is, er geen bijdrage gevraagd moet worden.

De heer Adriani wil nadenken over het invoeren van een lagere vergoeding.

De heer Vermaat begrijpt dat er een drempel moet zijn. € 250,- is misschien veel, maar in de gemeente waar hij woont is de bijdrage € 500,- en € 300,- voor mensen met een minimumloon vanaf 120%. Het is gebruikelijk dat er een drempel wordt opgeworpen. Het is begrijpelijk dat het IPO gevolgd wordt.

De heer Westerlaken herhaalt zijn vraag hoe de hoogte van het bedrag is vastgesteld.

Commissaris van de Koning, de heer Oosters antwoordt dat dit het bedrag is dat het IPO adviseert. Hij komt schriftelijk terug op hoe het IPO het bedrag heeft bepaald.

De heer Beltman benadrukt dat de uitgangspositie is dat de inwoners niet vertrouwd worden. Als deze wel vertrouwd zouden worden dan zou er geen heffing gevraagd worden. Het argument dat het ambtelijk apparaat belast wordt geldt niet, er is een adviesbureau die de aanvragen behandelt.

De heer Vermaat denkt niet dat het gaat over vertrouwen of wantrouwen, maar over de kosten die gemaakt worden. Voor veel zaken worden leges gevraagd.

De heer Beltman wijst erop dat als er leges betaald worden, hier iets tegenover staat zoals een dakkapel. Als mensen schade ondervinden die niet in redelijkheid is, is dat wat anders. Dit moet op een andere manier geregeld worden in een verordening. BBB is fel tegen het innen van een heffing.

De heer Vermaat meldt dat als de indiener in zijn gelijk gesteld wordt, het bedrag van de heffing wordt terugbetaald.

De heer Beltman geeft aan dat er mensen zijn die de heffing niet kunnen betalen.

De heer Vermaat vindt een drempel verdedigbaar.

De heer Beltman vervolgt zijn betoog.

Het is goed dat de verordening er is en dat de inwoners de mogelijkheid hebben hun nadeel kenbaar te maken.

Mevrouw De Widt vindt het merkwaardig om te spreken over wantrouwen. Het lijkt erop dat BBB ervanuit gaan dat de provincie maar wat doet bij dit soort trajecten. De samenleving mag de overheid vertrouwen.

De heer Beltman wijst erop dat een drempel de kans op misbruik van de verordening aanzienlijk klein maakt.

Mevrouw De Widt meldt dat het haar daar niet om gaat.

De heer Beltman geeft aan dat de heffing daar wel over gaat. De heffing is er alleen omdat er zoveel aanvragen komen dat er veel kosten worden gemaakt.

Mevrouw De Widt wijst erop dat de commissaris net heeft aangegeven dat derden er een verdienmodel van maken.

Commissaris van de Koning, de heer Oosters meldt dat er een politieke keuze voorligt en het is niet de bedoeling wantrouwen uit te stralen.

Dit punt wordt afgeconcludeerd met een normaal debat in de Staten.

De voorzitter schorst de vergadering om 18.10.

De voorzitter heropent de vergadering om 19.00 uur.

11. SV Kaderstelling Cultuur en erfgoedprogramma 2025-2028

Dit is voor de Staten hét moment om mee te besluiten over de nadere kaders van Cultuur en Erfgoed. Het Cultuur- en erfgoedprogramma is één van de eerste grote Omgevingswetprogramma's die volledig wordt opgesteld aan de hand van de nieuwe werkwijze voor programma's onder de Omgevingsvisie. Gezamenlijk vormen de Omgevingsvisie en de Nadere Kaderstelling de inhoudelijke basis voor het nieuw te ontwikkelen cultuur- en erfgoedbeleid (2025-2028).

Eerste Termijn

Mevrouw Flink meldt dat de PvdA tevreden is met de kaderstelling van het Cultuur- en erfgoedprogramma. De basis zijn het coalitieakkoord, trends uit veranderende wetgeving op landelijk niveau in initiatieven van PS. Dit is sterk. De PvdA ziet graag uitwerkingen van punten als de bibliotheek in elke kern, de zorgplicht voor de bibliotheek en cultuureducatie in het voortgezet onderwijs tegemoet. Het is zorgelijk dat veel streekinstellingen te maken hebben met stijgende kosten, dit heeft vooral te maken met stijgende energiekosten. Dit heeft ertoe geleid dat musea de prijzen met gemiddeld 5% hebben verhoogd, theaters met 7 tot 10% en de meeste festivals zelfs met 10 tot 20%. Het is heel belangrijk dat deze instellingen hun hoofd boven water kunnen houden. De toegankelijkheid van deze instellingen voor iedereen komt in het geding. De PvdA hoort graag welke mogelijkheden de gedeputeerde ziet deze instellingen te ondersteunen en waarom de trend energiecrisis niet is meegenomen in deze kaderstelling. De PvdA heeft een suggestie voor het beschikbaar en bereikbaar houden van het culturele aanbod in de kaderstelling. De PvdA hoort graag van de gedeputeerde welke mogelijkheden hij ziet dit te koppelen aan de provinciale U-pas en komt graag met een voorstel hiervoor. Ten slotte vraagt mevrouw Flink welke andere fracties zich hierbij aansluiten.

De heer Vermaat geeft aan dat de nadere kaderstelling en de omgevingsvisie de inhoudelijke basis vormen voor het nieuw te ontwikkelen cultuur- en erfgoedbeleid. Er zijn veel nieuwe thema's bij gekomen die betaalbaar waren met coronasteun. De SGP vraagt of dit nog steeds financieel haalbaar is, zeker als de Staten geen financiële kaders worden meegegeven. Het voorstel is het huidige beleid zoals in de omgevingsvisie is geschetst aan te vullen met voorstellen die voortkomen uit bovenstaande tabel. Dit leidt tot een aantal onderwerpen die een nadere uitwerking vragen met stakeholders ten opzichte van het huidige beleid. Verder staat er: 'Door in te stemmen met een nadere kaderstelling als aanvulling op de omgevingsvisie, stemt u in met verdere uitwerking van deze onderwerpen met stakeholders.' Het is dan de vraag in hoeverre er sprake is van kaderstelling. De definitie van kaderstelling is het op hoofdlijnen vaststellen van beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgevoerd. De SGP vindt dat typisch Utrechts erfgoed steun en bescherming verdient als het gaat om varend erfgoed. Kennis van erfgoed is onmisbaar en de culturele sector moet haar eigen verdienmodel creëren.

De heer Harris vindt het jammer er geen aandacht wordt besteed aan gentrificatie. Dat een buurt onbetaalbaar wordt om in te wonen of te werken is een reden waarom kunstenaars verdwijnen. Buurten die bruisten van kunst en cultuur worden langzaam levenloos gemaakt door de prijsstijgingen. Kleine ondernemingen worden vervangen door steeds dezelfde winkelketens die de huur wel kunnen betalen. Hierdoor raakt cultuur verloren en hier moet meer aandacht aan besteed worden.

De heer Nagtegaal vindt dat cultuur toegankelijk moet zijn en dat er naar subsidies gekeken moet worden. Cultuur mag geen exclusief domein zijn. De PVV roept op tot duidelijke criteria als inclusiviteit. Iedereen moet kunnen meegenieten van cultuur. Wat betreft erfgoed ondersteunt de PVV de plannen volledig. Er moet een balans gevonden worden tussen kritisch kijken en het waarborgen van het waardevolle erfgoed. De PVV overweegt een motie om de term inclusiviteit een andere lading te geven en dit zwaar mee te laten wegen in het beleid.

De heer Harris vraagt wat de heer Nagtegaal verstaat onder inclusiviteit.

De Nagtegaal antwoordt dat het het doel moet zijn om de mensen die afgehaakt zijn mee te nemen in culturele initiatieven. Er zijn in Utrecht initiatieven waar maar tien mensen op af komen en die veel subsidie ontvangen. Dit is wat de PVV betreft onwenselijk. Dit is niet inclusief.

Mevrouw Blekxtoon is geïnteresseerd in het idee van de U-pas waarover de PvdA sprak.

De heer Gilissen mist het woord 'zelfredzaamheid'. Dat wil de VVD er wel graag inzetten. Initiatieven moeten getoetst worden op de wijze waarop zij duurzaam op eigen benen kunnen staan.

Mevrouw Blekxtoon vraagt of de VVD vindt dat culturele initiatieven als een commercieel bedrijf moeten worden gerund.

De heer Gilissen antwoordt dat dat niet zo is. Het is in belang van elke activiteit dat het duurzaam vormgegeven wordt. Er moet goed over worden nagedacht hoe de inkomsten en de uitgaven in verhouding gebracht kunnen worden. Als dat niet gebeurt moeten de initiatieven altijd blijven leunen op bijdragen van derden. De beste garantie voor continuïteit is dat initiatieven op eigen benen kunnen staan.

De heer Vermaat vraagt of de VVD vindt dat hier kaderstelling uit komt en of de financiële paragraaf gemist wordt.

De heer Gilissen meldt dat de afspraken uit het coalitieakkoord op meerdere plekken terug komen. Dit is de vertaling van het ruimtelijk kader dat gehanteerd wordt in de Omgevingswet. Het is een deel van de kaderstelling, vooral in het licht van de vraag rondom de Omgevingsvisie. Er zijn financiële kaders en er komt een nieuw financieel raamwerk.

De heer Verleun meldt dat de BBB tevreden is over de kaderstelling.

De heer Van der Pouw-Kraan vindt het positief dat de gedeputeerde de lijn van het coalitieakkoord volgt, maar het CDA vindt dat de verwijzing naar het akkoord nog ruimte voor groei biedt. Het CDA staat voor cultuur en erfgoed toegankelijk voor iedereen. In het voorstel wordt het bredere cultuuraanbod gemist zoals de ondersteuning voor muziek-aanbod in de landelijke gebieden. Het CDA vraagt hoe de gedeputeerde concreet invulling gaat geven aan de ondersteuning van culturele organisaties in het landelijke gebied om ervoor te zorgen dat het aanbod voor iedereen toegankelijk is en blijft, of er een actieplan om de doelstellingen in het coalitieakkoord te realiseren en zo ja wat de tijdlijn is. Er is veel geld nodig voor het achterstallig onderhoud van de erfgoedparels. In het SV staat dat er twee miljoen euro per jaar is gereserveerd voor het onderhoud. Het CDA vraagt of dit afdoende is. De afgelopen jaren is cultuureducatie een succes gebleken. Door dit programma kunnen kinderen in aanraking komen met kunst en cultuur. Het CDA is blij met de ontwikkelingen rondom maritiem erfgoed de afgelopen maanden, maar het voorstel geeft nog geen garantie voor blijvende steun voor dit erfgoed. Het CDA vraagt de gedeputeerde hoe hij van plan is dit waardevolle erfgoed te blijven ondersteunen.

De heer De Jong vindt de kaderstelling goed en heeft een aantal vragen. Het Erfgoed Expertteam wordt geschrapt. De ChristenUnie vraagt of dit niet meer nodig is of dat dit een bezuiniging is. Tijdens corona is de financiële ondersteuning voor maritiem erfgoed opgestart. De ChristenUnie vraagt hoe dit voortgezet wordt en of het Rijk hierin ook investeert. Het religieus erfgoed is ook geschrapt. Het is goed als hier een visie op komt. Kerken hebben naast een religieuze functie ook een maatschappelijke en sociale functie. Er moet hiervan een volledig beeld komen. De heer De Jong vraagt hoe de fracties van de VVD, het CDA en de PvdA hiernaar kijken en of zij vinden dat er meer actie moet worden ondernomen voor dit erfgoed. De ChristenUnie denkt bijvoorbeeld aan de cultuurhistorische atlas. Dit is een mooi overzicht van wat er te bieden is. Het enige dat hier ontbreekt is het religieus erfgoed. Tijdens corona is steun begonnen voor kleine streek- en kasteelmusea. De ChristenUnie vraagt of dit beleid is geëvalueerd en of er vervolg aan deze plannen wordt gegeven.

De heer Kamp waardeert de kaderstelling. De financiering is beperkt dus er moet binnen de kaderstelling tot een prioritering gekomen worden. Het zou mooi zijn als de jeugd gebruik kan maken van cultuureducatie.

De heer Vermaat vraagt of prioritering nu gedaan moet worden, en niet pas straks.

De heer Kamp denkt dat er veel ambitie moet zijn. Het is verleidelijk veel onderwerpen toe te voegen, maar dit is een dilemma. Binnen de financiële mogelijkheden moet gekeken worden naar wat kan en wat niet kan. De kaders moeten in het begin niet te veel knellen. Het toevoegen van religieus erfgoed is een terecht punt.

De heer Vermaat begrijpt de reactie maar vraagt of er niet zozeer sprake is van een kaderstelling, maar van een visie.

De heer Kamp wijst erop dat het begint met ambitie. Hieraan ligt een bepaalde visie aan ten grondslag. Bij de uitwerking wordt bekeken wat kan en wat niet kan. Daar is het nu nog te vroeg voor. Als de heer Vermaat een kader vindt ontbreken, kan hij een motie indienen.

De heer Kamp vervolgt zijn betoog.

Het groene erfgoed heeft een link met de nadere kaderstelling op de omgevingsvisie. De provincie Utrecht is een van de weinige provincies die geen provinciale monumentenlijst heeft. Het kan overwogen worden dit wel te doen. Het is belangrijk mensen uit het veld hierbij te betrekken.

Mevrouw Van der Kolk is enthousiast over de nadere kaderstelling, maar deelt de visie van de SGP en de VVD dat de zelfredzaamheid belangrijk is. De aandacht voor de kleine kernen is breder dan alleen de cultuur in de stad, maar is cultuur in brede zin.

Mevrouw Van Elteren is positief over het voorstel. Cultuur in het onderwijs is belangrijk. GroenLinks vraagt aandacht voor het 'cultuur groeit mee-principe'. Cultuuraanbod moet meegroeien als de bevolking groeit en met toegankelijk zijn en blijven voor iedereen. Dit uitgangspunt moet concreet worden uitgewerkt. Er wordt gesproken over kwalitatief sterk aanbod. Hierbij hoort ook een passende beloning. Een groot deel van de medewerkers in deze sector is zzp'er of freelancer en wordt slecht betaald waardoor bijvoorbeeld een arbeidsongeschiktheidsverzekering niet wordt afgesloten. De tarieven voor zzp'ers moeten fair worden en schijnzelfstandigheid moet tegengegaan worden. Organisaties moeten aantoonbaar een cao hanteren. GroenLinks heeft een voorstel voor fair practice. Na de tekst over een eerlijk tarief voor provinciale kunst- en cultuuroopdrachten kan het volgende vermeld worden: 'Fair play en fair practice zijn harde voorwaarden voor provinciale subsidies. Organisaties tonen aan hoe zij artiesten en kunstenaars belonen.'

Hiervoor is extra budget gereserveerd. Van organisaties waarmee de provincie Utrecht samenwerkt vragen wij dit ook.' GroenLinks vraagt de gedeputeerde dit mee te nemen. Er volgt nog een nadere uitwerking met stakeholders. GroenLinks vraagt hierbij ook de Kunstenbond en de Creatieve Coalitie te betrekken zodat zowel werkgevers als werknemers hun inbreng kunnen hebben.

De voorzitter schorst de vergadering voor twee minuten.

Gedeputeerde Van Muilekom reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

De afgelopen vier jaar is veel in gang gezet, dit is de afgelopen tijd vooral geborgd. De bedragen die gemoeid zijn met de ambities in het coalitieakkoord zijn opgenomen in de kaderstelling. Bij de collegeagenda in december stelt de Staten deze bedragen vast. Als het college meer budget wenst, zijn de Staten aan zet. Er is bewust voor gekozen de verkenning met de oude Staten te doen en de kaderstelling met de huidige Staten. Toegankelijkheid van de voorzieningen is een van de uitgangspunten van de kaderstelling. Er is streekmuseum beleid, dit bestrijkt de hele provincie en festivals vinden in de hele provincie plaats. De kosten stijgen. De gedeputeerde neemt dit punt mee bij de discussie over de provinciale U-pas. Er moet goed gekeken worden naar de rol van de provincie op dit punt en naar wat er al is zoals het Jeugdcultuurfonds. De gedeputeerde zegt toe hierop terug te komen. De sector kan niet zonder extra middelen van de overheid. Wel is het zo dat de sector niet voorbereid is op tegenslagen. De afgelopen jaren is ingezet op de sector sterker te maken door anders organiseren en samenwerken. Ook is er een opleiding aangeboden, er is niet altijd voldoende zakelijkheid in deze sector aanwezig. Er is een palet aan zaken neergelegd, het is aan de Staten te bepalen of er onderwerpen bij of af moeten.

De heer Van den Dikkenberg vindt dat er nu niet gestuurd kan worden, het financiële kader en de kaders voor de uitvoering ontbreken.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan dat er een begroting is en er wordt verder gewerkt aan onderwerpen die al in gang gezet zijn. De Staten bepalen welke onderwerpen er doorlopen en welke onderwerpen stoppen.

De heer Van den Dikkenberg wijst erop dat maritiem erfgoed extra gefinancierd werd uit coronasteun. Hij vraagt de gedeputeerde of er voldoende budget is om maritiem erfgoed te blijven ondersteunen.

De heer Kamp meldt dat op 6 september 2023 gesproken is over het proces. Er komt nog een ontwerpprogramma met zienswijzen en de Staten spreken nog over het definitieve programma.

De voorzitter wijst erop dat hierop geen amendementen of moties kunnen worden ingediend.

De heer Westerlaken meldt dat dit klopt, maar de Staten stellen de begroting vast. Bij de begrotingsbehandeling worden financiële kaders gesteld die passen bij de inhoudelijke kaders.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn reactie.

De muziekverenigingen in de dorpen zijn de verantwoordelijkheid van de gemeenten. De provincie kan wel ervoor zorgen dat deze verenigingen ondersteund worden om te overleven. Niet financieel, maar wel door middel van kennisdeling. De provincie richt zich niet alleen op de grote steden, maar op de gehele provincie. Er is een budget voor publieksbereik voor activiteiten die waar dan ook in de provincie plaatsvinden. Hiervan wordt veel gebruik gemaakt. Er is vijf miljoen euro extra gereserveerd voor de erfgoedparels. Hiermee zijn alle goede aanvragen gehonoreerd. Met dit geld kan elk jaar een deel van de achterstand in restauratie betaald worden. Er blijft aandacht voor erfgoed. Het Erfgoed Expertteam wordt zeker niet geschrapt. Dit team geeft vraaggericht advies en werkt goed. Er wordt niet specifiek aandacht besteed aan het religieus erfgoed, maar het religieus erfgoed kan ook aanspraak maken op het geld voor erfgoedparels of voor verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. De prioritering is een uitdaging, dit wordt bij het uitwerkingsprogramma gedaan. De cultuureducatie loopt goed, juist in de kleinere kernen die geen theater in de buurt hebben. Het college komt met een voorstel hiervoor zodat elk kind een keer naar een groot theater kan gaan. Aan het groen erfgoed wordt wat gedaan. Met de provinciale monumentenlijst zijn elders slechte ervaringen. Het cultuur groeit mee-principe is een van de punten waar het college invulling aan wil geven. De gedeputeerde zegt toe het punt van eerlijke beloningen goed te gaan borgen in het programma.

Tweede termijn

De heer Gilissen meldt dat de VVD er zeer aan hecht het woord 'zelfredzaam' op te nemen. De VVD dient hiervoor een amendement in.

Mevrouw Flink vraagt of de gedeputeerde heeft gezegd dat er misschien mogelijkheden zijn de provinciale U-pas in te zetten voor toegankelijkheid van cultuur, maar dat die mogelijkheden nog moeten worden uitgezocht en dat de gedeputeerde dit niet afraadt. De PvdA neemt afstand van de term zelfredzaamheid. De fractie is voor cultuur in brede zin. Juist de streekinstellingen redden het niet zonder steun.

Mevrouw Van Elteren vraagt of de gedeputeerde de Kunstenbond en de Creatieve Coalitie betreft bij het onderwerp fair pay. GroenLinks sluit zich aan bij de PvdA als het gaat om zelfredzaamheid.

De heer Van den Dikkenberg weet niet wat de financiële gevolgen zijn van wat later vastgesteld wordt. Dit is een vreemde werkvorm. De SGP beraadt zich nog op de vraag of er amendementen worden ingediend.

De heer Van der Pouw-Kraan geeft aan dat de gedeputeerde spreekt over cultuurparticipatie. Cultuur moet bereikbaar en beschikbaar zijn. Dit betekent in het landelijke gebied vaak dat muziekverenigingen de muzikale educatie uitvoeren. In dit kader was zijn opmerking in de eerste termijn bedoeld. Hij vraagt hoe de gedeputeerde hierover denkt.

Gedeputeerde Van Muilekom beantwoordt de vragen.

Er is een motie ingediend over de provinciale U-pas. Er loopt een onderzoek, de gedeputeerde wil dit afwachten. Er ligt een besluit voor op de financiële kaders. De bedragen zijn opgenomen in de financiële paragraaf van het Staten-voorstel. Over zelfredzaamheid is al wat gezegd. Zelfredzaamheid is goed, maar zonder enige steun stort de culturele sector in de provincie in. De Kunstenbond en de Creatieve Coalitie worden betrokken bij het onderwerp fair pay. Hoe kinderen kennis kunnen maken met de lokale fanfare moet verder uitgewerkt worden.

Dit punt wordt afgeconcludeerd als een normaal debat in de Staten.

12. SB Evaluatie Sociale Agenda 2022-2023

De heer Beltman meldt dat BBB volledig achter de Sociale Agenda staat. BBB staat voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Iedere inwoner mag zich veilig, prettig en welkom voelen de Sociale Agenda zet in op beleid dat respect voor een ander bevordert en biedt een omgeving waarin iedereen gelijk is. Sommige dingen moeten organisatorisch zijn beloop krijgen, maar toch wil BBB iets meer horen over de aanbevelingen. De heer Beltman vraagt of de gedeputeerde al gevoel heeft bij het dashboard dat gemaakt wordt voor de monitoring. Er wordt veel samenwerking gezocht met gemeenten. De heer Beltman vraagt of er een koppeling met het huidige provinciale burgerinitiatiefloket is en of de gedeputeerde aansluiting ziet bij dorpsraden, wijkverenigingen en buurthuizen.

De heer Limmen meldt dat Volt achter het programma 'Wij doen mee' staat. In de SB wordt stilgestaan bij de rol van de provincie als aanjager en uitvoerder. Volt wil stilstaan bij de uitvoerende rol en de kwaliteit van de uitvoerende organisatie. De gedeputeerde geeft in zijn brief aan dat er een eerste start is gemaakt. Dat betekent dat er een vervolg komt. Volt denkt dat er een kwaliteitsslag kan worden gemaakt. De juiste mensen moeten op de juiste plekken zitten op de juiste thema's die van strategisch belang zijn voor de provincie. Dat is onder andere inclusiviteit. Volt denkt dat er beter ingespeeld kan worden op de krapte op de arbeidsmarkt door het maken van een strategisch personeelsplan. Dit is er nog niet. Volt denkt dat dit noodzakelijk is.

De heer Van der Pouw-Kraan is blij met de SB. De evaluatie geeft een goed beeld van de stand van zaken. Het CDA sluit aan bij de vraag van BBB.

Mevrouw Kennedy-Doornbos is ook positief over de evaluatie.

Mevrouw Van der Kolk geeft aan dat FvD moeite heeft met het denken in hokjes en heeft daarom moeite met deze aparte agenda. FvD staat voor een samenleving waarin mensen elkaar altijd met respect behandelen en zijn niet voor identiteitspolitiek. Er is nu eenmaal gekozen voor dit beleid en FvD is enthousiast over de evaluatie daarvan. In de evaluatie wordt gesteld dat er meer tijd nodig is. FvD vraagt of er ooit een moment komt waarop de hoofddoelstelling van een inclusieve provincie en organisatie behaald is. Er wordt gevraagd om suggesties met betrekking tot de aanbevelingen. Ten aanzien van de inspiratiesessies zou FvD graag de opzet van de sociale brilsessie 2.0 inzien om te kunnen beoordelen of het zinvol is deze stap verder te implementeren. FvD ziet graag een grotere focus op laaggeletterdheid. Om mee te kunnen doen is lezen en schrijven heel belangrijk, maar het plan voor de aanpak van laaggeletterdheid is er nog niet. De provincie heeft vooral de voorbeeldfunctie om goed beleid te maken en niet zozeer om specifieke groepen al dan niet te vertegenwoordigen in het personeelsbestand. De monitoring met bij voorkeur simpel gehouden worden.

Mevrouw Van der Velde sluit zich aan bij FvD. Zij vraagt wat het college als eindpunt ziet.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan dat, in het licht van de gebeurtenissen in de wereld op dit moment, het amendement antisemitisme meer dan nodig was. Als dit een van de thema's is waarop de provincie acteert, is het pijnlijk dat de afkeuring van het geweld een dag of drie op zich liet wachten. Antisemitisme loopt fors achter in de uitvoering. De SGP wil dat dit voortvarend wordt opgepakt. Ook in de provincie Utrecht kunnen mensen niet meer veilig de straat op en worden huizen beklad. De SGP vraagt zich af hoe geslaagd het inclusiviteitsbeleid is.

De heer El Hamdaoui vindt het een mooie evaluatie. Het is goed te zien dat het goed gaat met de sociale agenda. Het kan ook beter. Verschillende organisaties die te maken hebben met de LHBTIQA+ gemeenschap hebben nog geen vaste contactpersoon. Ook is het geweld tegen deze groep toegenomen. Hieraan moet aandacht besteed worden. Ook moet aandacht besteed worden aan de werkloosheid onder transpersonen. Negentig procent is werkloos. Dit heeft verschillende oorzaken. Depressie is een oorzaak, maar ook het feit dat werkgevers transpersonen niet begrijpen. De provincie kan meer doen, zoals educatie geven aan bedrijven.

Mevrouw De Boer vindt het heel goed dat de provincie werkt aan sociale plannen en beleid. Het doel dat iedereen mee kan doen moet in het ruggenmerg van iedere medewerker komen. Het is logisch dat dit onderwerp een vaste plek krijgt in de portefeuille Vitale Samenleving, maar de PvdA ziet liever dat het onderwerp bij elk plan een plek krijgt. Overal moet de vraag gesteld worden of iedereen de kans heeft om mee te doen. Daar hoort ook bij dat bewust plaatsgemaakt wordt voor mensen uit minder kansrijke groepen, op elk niveau. Onbewuste vooroordelen spelen altijd een rol. De PvdA vraagt nogmaals aandacht voor laaggeletterdheid. Dit hoort hier thuis. Laaggeletterdheid is immers een van de belangrijkste oorzaken waardoor mensen niet mee kunnen komen in de samenleving. Veel gemeenten worstelen met het bereiken van deze doelgroep. De bibliotheek kan hierin een belangrijke rol spelen. Het is goed dat er binnen de regeling Leefbaarheid in Kleine Kernen een mogelijkheid voor subsidie geboden wordt. De PvdA dringt er echter op aan dat het bestrijden van laaggeletterdheid ook binnen de portefeuille van de Sociale Agenda en Sociale Samenleving hoog op de agenda gezet wordt.

De heer Harris sluit zich aan bij de woorden van GroenLinks over de LHBTIQA+ gemeenschap, het geweld tegen transpersonen en de werkloosheid onder transpersonen. De SP is tevreden over hoe het amendement antisemitisme is uitgewerkt.

De heer Gilissen wijst erop dat de VVD tegen de Sociale Agenda heeft gestemd en kritisch kijkt naar het stuk dat er ligt. De sociale bril bij organisaties is een goede insteek, maar de aparte sessies zouden in de toekomst niet meer nodig moeten zijn. De VVD vraagt aandacht voor de positie van mensen met een beperking binnen de provinciale organisatie. Deze ervaren nog altijd zeer veel drempels. Laaggeletterdheid verdient veel meer prioriteit. Hiervoor komt pas in 2024 een plan van aanpak. De VVD pleit voor begrijpelijke taal, ook binnen de eigen organisatie. Dit kan beter.

De heer Berlijn leest bij ambitie 3, de inclusieve organisatie dat de provincie als organisatie diversiteit moet omarmen. Medewerkers, managers en bestuurders moeten zorgen voor een plek waar mensen zichzelf kunnen zijn. Diversiteit moet echt worden omarmd en mensen moeten kansen krijgen. Hiermee levert de provincie een bijdrage aan een inclusieve provincie. Dit klinkt mooi, maar er staan vijftien vacatures open waarvoor mensen met minimaal een HBO-opleiding worden gevraagd, zes vacatures voor mensen met een WO-opleiding en twee vacatures voor een secretaresse. Vaak wordt ook nog minimaal drie jaar werkervaring gevraagd. UtrechtNu! vraagt hoe de gedeputeerde dit rijmt met de ambitie en de voorbeeldfunctie die de provincie zegt te hebben. Verder wordt in de beantwoording van de technische vragen gezegd dat burgerparticipatie een sterk raakvlak heeft met de Sociale Agenda. Onlangs is uitgebreid over burgerparticipatie gesproken met betrekking tot de locaties van de windturbines. UtrechtNu! vraagt de gedeputeerde of hiernaar met een sociale bril gekeken is.

Gedeputeerde Van Muilekom reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

Meerdere partijen hebben iets gezegd over de aanpak van laaggeletterdheid. Er is een onderzoek geweest, dit wordt doorvertaald. Begin 2024 komt het college met een voorstel voor de voortgang. Dit is een aanvulling op hetgeen nu al gebeurt. Er zijn drie medewerkers betrokken bij de Sociale Agenda die werken aan de thema's laaggeletterdheid, slavernijverleden, diversiteit, inclusie et cetera. Focus geven is belangrijk. Onderwerpen moeten eerst worden afgerond voordat er thema's toegevoegd worden. De diverse en inclusieve organisatie is heel belangrijk en iedereen moet de sociale bril opzetten. In sommige teams is dit al goed geland. De motie antisemitisme is uitgewerkt en dit is teruggekoppeld aan de indieners. Hieraan wordt verder gewerkt. De afgelopen tijd is gebleken hoe groot dit onderwerp is. De gedeputeerde komt hierop binnenkort bij de Staten terug. De opmerkingen over de LHBTIQA+ gemeenschap worden meegenomen. Het zijn van een regenboogprovincie is een van de speerpunten. Misschien moet een keer een bijeenkomst georganiseerd worden met bedrijven.

De heer El Hamdaoui vraagt of de Staten ook uitgenodigd worden bij een dergelijke bijeenkomst.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt bevestigend.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn reactie.

Hij gaat op dit moment niet in over de gang van zaken van de burgerparticipatie bij de locaties voor windmolens. Dit is niet zijn portefeuille. Er ligt een plan voor het personeelsbeleid van de provincie.

De heer Limmen geeft aan dat de afdeling HRM een rol kan spelen in het kleine team dat zich bezighoudt met inclusiviteit en de Sociale Agenda.

Gedeputeerde Van Muilekom onderschrijft dit.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn reactie.

BBB vroeg of er een koppeling is met het huidige provinciale burgerinitiatiefloket en of de gedeputeerde aansluiting ziet bij dorpsraden, wijkverenigingen en buurthuizen. Deze contacten zijn er niet, dit wordt de komende tijd opgepakt. Natuurlijk moet iedereen elkaar altijd met respect behandelen, maar helaas is dit niet altijd het geval. Daarom is een Sociale Agenda nodig. Er wordt goed gekeken naar wat er al gemonitord wordt en wat er eventueel aangevuld moet worden.

De heer Van der Pouw-Kraan vraagt of de Staten hierover een memo ontvangen.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat er een memo over de voortgang van de Sociale Agenda komt. De monitor is hiervan een onderdeel.

Mevrouw Van der Velde vraagt wanneer het doel bereikt is van deze agenda.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat er bij de start twee doelen waren. De Sociale Agenda zou er na vier jaar niet meer moeten zijn. De agenda is nu anderhalf jaar actief bezig. De onderwerpen die nu besproken worden moeten opgepakt worden binnen alle domeinen. Het aanjaagteam zou er na drie/vier jaar niet meer moeten zijn.

Mevrouw Van der Velde vindt dit geen antwoord op haar vraag. Zij wil weten wat het eindpunt is.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat het eindpunt is dat de sociale bril altijd wordt opgezet. Dit zal continu aandacht moeten krijgen.

Mevrouw Van der Velde haalt hier geen concrete doelen uit. Zij begrijpt dat de gedeputeerde vindt dat dit een proces is dat eeuwig doorgaat en dat doelen dus uiteindelijk niet behaald gaan worden omdat deze er niet zijn.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft als voorbeeld het doel het zijn van een regenbooggemeente en de behandeling van de LHBTIQ+ gemeenschap. Hij verwacht niet dat dit binnen drie jaar niet meer aan de orde is. Dit met altijd de aandacht behouden.

De heer Berlijn mist de beantwoording van zijn vraag over de vacatures.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat er niet gekeken moet worden naar het niveau van medewerkers, maar naar wat er nodig is. Het mag niet zo zijn dat iemand op basis van zijn achtergrond gediscrimineerd wordt.

De heer Berlijn wijst erop dat de provincie zegt dat iedereen welkom is, ongeacht zijn opleidingsniveau of ervaring. Dit is niet te rijmen met de openstaande vacatures.

Gedeputeerde Van Muilekom wijst erop dat de vacatures op de site staan van de functies die nodig zijn. Bij aanbestedingen voor bijvoorbeeld de schoonmaak worden eisen gesteld aan hoe dit ingericht moet zijn. Er wordt gekeken welk werk gedaan moet worden, daar worden de juiste mensen bij gezocht.

De heer Berlijn schrikt hiervan. De gedeputeerde stelt kwaliteit gelijk aan het opleidingsniveau. Dit kan niet de bedoeling zijn.

Mevrouw De Boer onderschrijft dit. Een inclusieve organisatie probeert medewerkers van alle niveaus te krijgen. Er moet op een andere manier worden omgegaan met het personeelsbeleid.

De heer Limmen vindt dat de provincie wel degelijk eisen mag stellen aan medewerkers. De Nederlandse Vereniging voor Personeelsbeleid zegt in de sollicitatiecode dat het natuurlijk gerechtvaardigd is om de juiste eisen te stellen. Dit staat los van inclusiviteit.

De heer Westerlaken ondersteunt dit. Het is vreemd om een functie die op Wo-niveau moet worden uitgevoerd, ook aan te bieden aan Mbo'ers. De heer Berlijn haalt een aantal dingen door elkaar.

De heer Beltman luistert met verbazing hiernaar. Er is nog een diepere oorzaak. De banen waar de heer Berlijn het over heeft, namelijk Mbo of lager, zijn over het algemeen geoutsourcet. Schoonmakers zijn niet in dienst van de provincie. Misschien moet hiernaar gekeken worden.

Mevrouw De Boer vindt dat gekeken moet worden naar hoe het personeelsbestand wordt opgebouwd. Dit kan anders. Er kan anders naar functies en functie-indeling gekeken worden. Het is opvallend dat de provincie veel Hbo- en Wo-geschoold personeel heeft.

De heer Berlijn vindt dat als de provincie een inclusieve organisatie wil zijn en een Sociale Agenda voert, het niet zo kan zijn dat er alleen Hbo-functies in de organisatie heeft. De provincie predikt iets dat zij niet uitvoert.

De heer Limmen vindt dat de heer Berlijn echt dingen door elkaar haalt. Eerder benadrukte de heer Limmen het punt van strategisch personeelsbeleid en strategische personeelsplanning. Dit item valt hieronder. Hij is het met collega's eens dat er gekeken kan worden naar uitvoerende functie die op een ander niveau worden gewaardeerd.

De heer El Hamdaoui vraagt of alle Mbo-functies worden geoutsourcet.

De heer Berlijn wijst erop dat de heer Limmen spreekt over een ander niveau, maar hij bedoelt wel degelijk een lager niveau.

De heer Limmen stapt af van hoger of lager niveau. Wetenschappers zijn niet meer of minder waard dan mensen met een Mbo-niveau.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn reactie.

Een deel van de praktisch geschoolde mensen is geoutsourcet. Dat wil niet zeggen dat er geen praktisch geschoold personeel in dienst is. Er wordt gestreefd naar een divers en inclusief personeelsbestand. Hiervoor is een plan. Hij heeft een duidelijke boodschap gehoord die verder uitgewerkt wordt.

De heer Gilissen heeft het antwoord op zijn vraag over mensen met een beperking gemist en begrijpelijke taal. Hij vraagt of de gedeputeerde het ermee eens is dat de sociale bril onderdeel zou moeten zijn van het vakmanschap van de ambtenaren.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat goed gelet moet worden op begrijpelijke taal. Er is nog onvoldoende personeel met een beperking, hieraan moet gewerkt worden.

De voorzitter schorst de vergadering voor vijf minuten.

13. SB Aanvullend beleidskader Huisvesting vergunninghouders

Deze SB is opgewaardeerd door de SP, FvD, PVV en de SGP. Het presidium heeft besloten dat de opwaardeerder als eerste het woord krijgt. Hierna reageert het college hierop.

De heer Harris meldt dat de SP de huisvesting van vergunninghouders een belangrijk onderwerp vindt. Veel gemeenten hebben een achterstand op deze huisvesting en er lijkt niet zomaar een oplossing vanuit het Rijk te komen hiervoor. Dat betekent dat de provincie zich moet inzetten om de gemeenten te helpen. Dat kan niet alleen door meer toezicht te hebben. Provinciale Staten moet altijd werken aan het oplossen van problemen. De SP vraagt hoe dit beleidskader de gemeenten gaat helpen om meer vergunninghouders te huisvesten, of de gedeputeerde het ermee eens is dat extra toezicht en verwachtingen zonder financiële steun het alleen maar moeilijker maakt voor gemeenten om aan alle eisen te voldoen en hoe het college ervoor gaat zorgen dat de rijkere gemeenten een eerlijke bijdrage leveren aan het huisvesten van vergunninghouders. Bij 3.1.1 staat dat er niet over wordt gegaan op juridische interventie wanneer er sprake is van een bepaalde problematiek bij het huisvesten van vergunninghouders welke niet kan worden opgelost door het nemen van een besluit tot indeplaatsstelling. Dit kan heel breed geïnterpreteerd worden. De SP vraagt of het college een voorbeeld kan noemen van wat bedoeld wordt met 'een bepaalde problematiek'.

Mevrouw Van der Kolk wijst erop dat deze vragen als technische vragen zijn ingediend en ook beantwoord.

De voorzitter vindt dit een terechte vraag. Zij vraagt of de heer Harris een vervolg op deze beantwoording wil.

De heer Harris heeft de beantwoording gemist.

Mevrouw Van der Kolk meldt dat het FvD niet helder is wat de nieuwe of aangescherpte beoordelingscriteria zijn. Onder het kopje 'Nieuwe beoordelingscriteria' staat dat er nieuwe beoordelingscriteria zijn, maar niet welke. De SGP heeft hierover een vraag gesteld, maar dat antwoord is vaag. Als aanleiding wordt benoemd dat de druk op asielopvang groot is en dat de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor gemeenten flink is toegenomen. Gemeenten zitten inderdaad in de knel, maar strenger toezicht is hiervoor niet de oplossing. Dit beleidskader doet niets aan de oorzaak, enkel aan de gevolgen. Er is niet enkel een doorstroomprobleem. Het probleem zit in de instroom. Daar wordt in dit kader niets over gezegd. Het beleid wordt nu zo verwoord alsof gemeenten niet willen en daarvoor straf moeten krijgen. Dit is niet fair en niet in het belang van de huidige inwoners van de provincie. De provincie ondersteunt de gemeenten

via het programma Versnelling Woningbouw en geeft aan contact te hebben met het Rijk. In die gesprekken wordt gekeken naar oplossingen voor gemeenten. Het college maakt zich er wat makkelijk van af door te stellen dat het migratiebeleid geen onderdeel is van die gesprekken vanwege de verdeling van verantwoordelijkheid van Rijk en provincie. Echter, de provincie dient het beleid uit te voeren. Daarmee is er goed zicht op de onuitvoerbaarheid van het beleid en is de provincie juist de aangewezen partij om aan de bel te trekken. FvD vraagt of het college bereid is om in de volgende gesprekken met het Rijk nadrukkelijker de problemen van huisvesting in de Utrechtse gemeenten aan te kaarten en de Staten hiervan een terugkoppeling te geven. Verder vraagt FvD of er voor het college een maximaal aantal vergunninghouders is dat gehuisvest kan worden in de gemeenten van Utrecht of dat altijd zal blijven voldaan aan de opdracht van het Rijk. De volgende vraag is of het college wat doet om actief met vergunninghouders te spreken over de mogelijkheid van terugkeer naar het land van herkomst. Ten slotte heeft FvD een vraag over het proces en het recht van de provincie om af te wijken van de reguliere toepassing van de interventieladder en eerder over te stappen naar juridische stappen. FvD hoort graag een concreet voorbeeld van een dergelijke situatie.

Mevrouw Van der Velde geeft aan dat de PVV dit stuk heeft opgewaardeerd vanwege de zorgen over het aanvullend beleidskader voor Utrechtse gemeenten, met name in het licht van de woningcrisis die al jaren speelt. Het aantal asielaanvragen in Nederland loopt ontzettend snel op. Dit jaar zijn er al 380500 aanvragen binnengekomen. Het is een bijna een onmogelijke opgave om voldoende sociale huurwoningen te realiseren voor Utrechtse woningzoekenden die al jaren op de wachtlijst staan, laat staan voor een grote groep globale nomaden. De PVV vraagt zich af hoe dit beleidskader rekening gaat houden met het leed van de woningzoekenden die al jaren op de wachtlijst staan. De PVV vraagt welke moeite het college heeft gedaan voor en tijdens het opstellen van dit aanvullend beleidskader richting het Rijk om aan te geven dat deze problematiek alleen opgelost kan worden door een veel strenger en effectiever migratiebeleid.

De heer Westerlaken hoort dezelfde vragen die eerder gesteld zijn en waarop door GS keurig is geantwoord.

Mevrouw Van der Velde stelt deze vragen naar aanleiding van de beantwoording op eerder gestelde vragen. De antwoorden waren niet duidelijk genoeg.

Mevrouw Van der Velde vervolgt haar betoog.

De PVV vraagt welke gevolgen dit aanvullend beleidskader heeft voor de inzet en omvang van de provinciale organisatie, of de gedeputeerde scenario's kan schetsen waarin kan worden afgezien van de reguliere toepassing van de interventieladder en voor een versnelling wordt gekozen, of deze scenario's op korte termijn kunnen gaan spelen en of gemeenten nog enige mogelijkheid hebben om bezwaar aan te tekenen. Bij de beantwoording van vraag 1 wordt aangegeven dat combinaties kunnen worden gemaakt met aandachtsgroepen. De PVV hoort graag van de gedeputeerde wie deze aandachtsgroepen definieert. Verder vraagt de PVV of de gedeputeerde zich bewust is van het meermaals falen van dit soort combinatieprojecten. Een voorbeeld daarvan is het samenwoningsproject van statushouders en studenten in Amsterdam. Dit project is in 2016 gestart en in 2021 geëvalueerd. De uitkomst was dat het gebouw smerig en onveilig was waarbij de statushouders niet goed geholpen en geïntegreerd werden en de studenten zich onveilig voelden. De PVV vraagt of de gedeputeerde dit soort projecten voor ogen heeft. Bij de tweede vraag geeft het college aan dat het migratiebeleid niet de verantwoordelijkheid van de provincie is, maar van het Rijk. In het contact met het Rijk is het migratiebeleid dus geen onderwerp van gesprek omdat de provincies hier geen zeggenschap over hebben. De PVV beseft terdege hoe de formele lijnen lopen, maar dit kan toch niet betekenen dat de gemeente niet haar eigen mening geeft terwijl bij veel Utrechtse gemeenten het water aan de lippen staat en waarbij een belangrijke oorzaak van het probleem niet effectief wordt aangepakt. Het college heeft geen oog voor de problemen van de gemeenten ondanks bepaalde ondersteuning. De PVV wil een veel kritische gedeputeerde zien. Moed is hierbij nodig. Bij vraag drie wordt gezegd dat de veranderingen en toepassingen van de interventieladder kunnen leiden tot een snellere afschaling van het actief toezicht. Dit kan betekenen dat de toezichthouder meer tijd kwijt is aan de activiteiten die daarbij horen. Wanneer de provincie meer inzet kwijt is wil de PVV alle details richting de Staten gecommuniceerd willen hebben. Er wordt gesproken over een informatiesessie in december 2023 voor alle betrokken wethouders. De PVV vraagt of geïnteresseerde Staten- en commissieleden daarbij aanwezig kunnen zijn. Als dit niet mogelijk is verlangt de PVV een zeer uitgebreid verslag van deze sessie.

De heer Adriani maakt een punt van orde. De wijze waarop dit agendapunt behandeld wordt is ongelukkig. De PvdA heeft dit stuk niet opgewaardeerd omdat zij het eens is met wat het college schrijft. Er worden nu een aantal stevige politieke duidingen gedaan waarvan de PvdA afstand wil nemen. Die mogelijkheid is er nu niet. Hij verzoekt het presidium hier voortaan rekening mee te houden. Er ontstaat op deze manier een verkeerd beeld van de politieke opvattingen in deze zaal.

Mevrouw Blekxtoon sluit zich hierbij volledig aan, evenals de heer Hamdaoui.

Mevrouw Van der Velde meldt dat de PVV afstand doet van de woorden van de PvdA.

De voorzitter reageert op het punt van orde. De commissie gaat uiteindelijk over haar eigen orde. Als de commissie van mening is dat er afgeweken moet worden van de gemaakte afspraak in het presidium is de voorzitter bereid die ruimte te geven. Zij vraagt of dit zo is.

De heer Adriani heeft zijn punt gemaakt.

De heer Van den Dikkenberg vindt dat er alle ruimte voor debat moet zijn.

De heer Westerlaken meldt dat het feit dat het CDA het stuk niet heeft opgewaardeerd betekent dat het CDA ermee instemt. Dit is voldoende.

Mevrouw Kennedy-Doornbos vindt dat als de kwaliteit van het debat eronder lijdt en er partijen zijn die nog wel wat willen inbrengen moet deze ruimte genomen worden.

De heer Janssen vindt het ongemakkelijk hoe dit gaat en vindt het systeem van opwaarderen sowieso apart, maar om nu de vergaderorde te wijzigen gaat een stap te ver. Toch moet het debat met elkaar aangegaan worden als daar behoefte aan is.

De voorzitter concludeert dat de ruimte er is en dit punt wordt meegenomen voor de toekomst.

Gedeputeerde Van Muilekom reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

Het betreft geen nieuwe beleid, maar de uitwerking van hoe het beleid transparanter gemaakt wordt voor de Gemeenten. Hoe acteert de toezichthouder en hoe bepaalt deze of een gemeente een trede naar beneden of omhoog kan. Er zijn gemeenten die op trede twee staan waar niets gebeurt en gemeenten op trede twee die aan het inhalen zijn. De rol van toezichthouder vergemakkelijkt als de gemeente die inhaalt een andere beoordeling krijgt. Nu wordt dit tweemaal jaarlijks bepaald. Het college wil vaker tussentijd contact met gemeenten. Het kan soms voorkomen dat door bijvoorbeeld een gasexplosie in één keer een groot aantal sociale huurwoningen wegvalt. Deze mensen moeten ook een plek krijgen. Dan scoort deze gemeente slecht, maar heeft daar begrijpelijke redenen voor. Er wordt niet alleen gekeken naar getallen, maar ook naar het verhaal daarachter. Er zit spanning op de woningmarkt en er zijn veel aandachtsgroepen die behoefte hebben aan sociale huurwoningen. Het huisvesten van statushouders is echter een wettelijke verplichting waarbij de provincie wettelijk verplicht is daarop toezicht te houden. Bij alle gesprekken die met de gemeenten gevoerd worden zijn er twee invalshoeken. Er wordt kritisch gekeken naar wat niet goed gaat en gesproken over wat het probleem is en hoe de provincie kan helpen. Dat kan gebrek aan personeel zijn. Hiervoor zijn flexpoolmiddelen waarmee ondersteuning geboden kan worden. Ook kan ervoor gezorgd worden dat bouwprojecten versneld worden of kan het Kansenmakersteam ingezet worden. Er heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met gemeenten en coöperatiedirecteuren waar bleek dat het het beste verloopt in gemeenten die goed contact hebben met coöperaties. Dat gaat niet alleen om het geven van woningen aan statushouders, maar over het hebben van voldoende woningen voor alle aandachtsgroepen. Het is een grote opgave, maar als er uitgegaan wordt van het toewijzen van tien of twaalf procent aan statushouders is het redelijk te doen.

De niet-beantwoorde vragen worden schriftelijk afgedaan.

14. Begrotingen 2024 IPO en BIJ12

Het IPO heeft de begroting opgesteld. Deze bestaat uit de begrotingen van IPO Den Haag en BIJ12. De begrotingen zijn door het IPO-bestuur op 7 september 2023 vastgesteld en worden ter goedkeuring voorgelegd aan de leden van de Algemene Vergadering op 7 november 2023. In deze vergadering zijn Statenleden mevrouw Flink en mevrouw De Man afgevaardigd namens de provincie Utrecht. Zij nemen de feedback van de commissie mee.

Mevrouw Flink meldt dat er een commissie is ingesteld die kijkt naar het rapport en de werkwijze van het IPO. Mevrouw De Man heeft zitting in die commissie. De vorige Algemene Vergadering was een korte vergadering omdat de begroting over twee weken besproken wordt. De begroting heeft een paar kleine wijzigingen. Dit zit vooral in het digitaal stelsel Omgevingswet. Dit is het eerste jaar gedekt door geld van het Rijk, daarna niet meer. De provincie Utrecht betaalt een hogere bijdrage hiervoor. Daarnaast gaat het om de openeindregeling faunaschade van BIJ12. Mevrouw Flink vraagt de commissie of er punten zijn die zij mee kan nemen.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat de afgelopen vergadering is afgesproken dat er een bestuursprogramma wordt opgesteld in lijn met het AEF-advies. Dit is een bestuursprogramma voor vier jaar en dat moet uitgewerkt worden. De commissie is uitgenodigd om onderwerpen aan te dragen waar het bestuursprogramma zich op moet richten. Verder meldt hij dat vanuit de VNG een forse lobby is rond gemeentefinanciën. De financiën worden ook voor de provincie Utrecht zorgelijk. De provincies hebben besloten dit gezamenlijk voor het voetlicht te brengen.

De heer Van den Dikkenberg geeft voor het bestuursprogramma mee dit zo sober en klein mogelijk te houden. Het gaat vooral om het faciliteren van gezamenlijkheid tussen de provincies.

De heer Hart wenst de gedeputeerde succes, met name bij het ontwikkelen van een bestuursprogramma. Dit zal niet meevallen met de onderliggende coalitieakkoorden in de verschillende provincies.

De heer Adriani vraagt de gedeputeerde wat zijn oordeel is over de slagkracht, de lobbykracht en robuustheid van de ondersteuning van de IPO-organisatie naar de provincies toe.

De heer Janssen geeft voor het bestuursprogramma het onderwerp wonen als prioriteit mee. De VVD vindt dat de financiële kaders echt op orde moeten komen en overweegt een ondersteunende motie in te dienen bij de program-mabegroting.

Mevrouw Blekxtoon geeft mee dat vooral Europa en het Huis van de Nederlandse Provincies niet vergeten moeten worden. Ook Volt vindt de financiële kaders belangrijk.

Mevrouw Kennedy-Doornbos vindt dat het IPO aandacht moet hebben voor het vinden van een nieuw belastinggebied zoals het omzetten van de motorrijtuigenbelasting naar een kilometerheffing. Het kan niet zo zijn dat de provincie kritiek gaat krijgen omdat het Rijk de motorrijtuigenbelasting van de provincie heeft afgenomen als heffingsgrond en de inkomsten uit de kilometerheffing zelf houdt. Het IPO moet hier sterk stelling in nemen.

Gedeputeerde Van Essen reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

Woningen als prioriteit opnemen is zeer herkenbaar. Dit was voorheen een onderwerp dat niet vaak naar voren kwam, maar nu gestalte begint te krijgen. Ook de financiële situatie is een buitengewoon belangrijk onderwerp. Er worden vaak onderwerpen bij de provincie neergelegd zonder dat daar compensatie voor is. De gedeputeerde is onder de indruk van de kennis en de netwerken die aanwezig zijn bij het IPO. De waarde van het IPO is voor de provincies niet te onderschatten. De provincies krijgen vaak de gelegenheid om mee te lezen met brieven aan het Rijk. De gezamenlijke provinciale belangen worden op een goede manier voor het voetlicht gebracht. Het IPO doet geen onnodige dingen en is sober en doelmatig. BIJ12 voert taken uit die samen efficiënter uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor biedt IPO goede kansen.

De heer Verleun wenst namens BBB de gedeputeerde veel succes.

15. SB Proces en instelling Utrecht Advies

De Statenbrief is op woensdag 11 oktober 2023 op het SIS geplaatst. Aangezien dit een nazending betrof en de commissie onvoldoende tijd had om technische vragen en opwaardeerverzoeken in te dienen, staat deze Statenbrief ter bespreking op de agenda. De Statenbrief gaat in op de processtappen komende maanden rondom onafhankelijke advisering in de provincie Utrecht. De Staten hebben de bevoegdheid om te besluiten over de nieuwe adviesstructuur. Het College bereidt hiertoe een Statenvoorstel voor, te agenderen in de Statenvergadering van 13 december 2023.

De heer Gilissen ziet meer raakvlakken. Er moet gekeken worden naar de hele breedte van de Omgevingsvisie, dus ook naar aspecten als cultuur en economie. Dit kan ook tot de opdracht van Utrecht Advies horen. Senioriteit is een aandachtspunt. Er moeten goede profielen komen waaraan de leden van Utrecht Advies moeten voldoen.

De heer Harris meldt dat de SP liever ziet dat als PS advies nodig hebben zij dit vooral eerst bij de inwoners zoekt in plaats van bij een groep experts. Er moet daarnaast gewaakt worden voor belangenverstrengeling. Vastgoedinvesteers moeten niet adviseren waar gebouwd gaat worden.

De heer Adriani steunt voor de lijn en onderschrijft de opmerking van de VVD over de brede opdracht.

Mevrouw De Jong steunt het voorstel. GroenLinks vindt onafhankelijke advisering over bijvoorbeeld fysieke leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit van groot belang. GroenLinks vraagt hoe de situatie van Utrecht Advies inhoudelijk en financieel in 2024 is. GroenLinks onderschrijft hetgeen de heer Gilissen zei over de profielen.

De heer Van den Dikkenberg wijst erop dat PCL een grote groep was met een brede taakopvatting. Er komen nu tien mensen in een Adviesraad, het risico bestaat dat er een PCL 2.0 ontstaat. PARK triggerde met adviezen, concepten en modellen, de PCL adviezen waren gericht op maatschappelijke ontwikkelingen. Er moet voor worden gezorgd dat de creativiteit van PARK tot zijn recht komt en dat Utrecht Advies tot een kleine groep beperkt wordt.

De heer Westerlaken vult aan dat als iets goed gecombineerd wordt, er een synthese ontstaat. Dit hoeft geen uitbreiding te betekenen. Het CDA is, in tegenstelling tot de VVD, voorstander van een beperking tot de fysieke leefomgeving.

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat de Staten bepalen welke opdracht deze Adviesraad krijgt. De VVD geeft aan dat er gekeken moet worden naar de hele breedte van de Omgevingsvisie, maar cultuur is ook onderdeel van de fysieke leefomgeving evenals economie. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Veel partijen vinden dat er kritisch

naar de profielen gekeken moet worden. Dit wordt in het voorstel meegenomen. Dit is ook een belangrijk onderdeel dat de vorige Staten hebben meegegeven. Inwoners betrekken is absoluut heel belangrijk, maar dat moet via een andere manier vorm krijgen. Uiteraard moet worden gewaakt voor belangenverstrengeling. Daar wordt bij de werving van de leden ook kritisch naar gekeken. De vorige Staten hebben een advies gegeven, ook over de financiën. Gesteld kan worden dat dit minder kan, maar de kans dat het Utrecht Advies iets duurder is dan de PCL en de PARK samen is groot. Utrecht Advies moet niet te groot worden, maar de kern van het advies van de werkgroep is: doe het goed of doe het niet.

De heer Westerlaken meldt dat 'doe het goed of doe het niet' betekent dat de kwaliteit geborgd moet zijn. Kwaliteit kost geld, maar dat hoeft niet te betekenen dat er veel mensen in Utrecht Advies moeten zitten. De ervaring leert dat hoe groter de groep is, de kwaliteit van de adviezen lager is.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de werkgroep was samengesteld vanuit het college en de Staten. Het is verstandig om het advies van deze werkgroep te volgen. Een deel van de kosten zit ook in de ondersteuning. Goede ondersteuning is belangrijk. Dat de creativiteit van PARK niet verloren mag gaan, wordt meegenomen. Het helpt als er een voorzitter van enige statuur is met autoriteit. Als hiervoor suggesties zijn, hoort de gedeputeerde dat graag. Ten aanzien van het proces meldt de gedeputeerde dat PARK en PCL eind 2023 eindigen. Op basis van het advies van de werkgroep en de bespreking van vandaag bereidt het college een SV voor met een opdracht een structuur voor Utrecht Advies. De Staten stellen dit vast. Dit voorstel ligt in december 2023 voor in de Staten.

De heer Westerlaken vraagt of het voorstel voor de Statenvergadering in december 2023 nog in de commissie BEM gebracht wordt.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat dit de bedoeling is. '

Ter informatie

16. [SB Jaarverslag ROM 2022](#)

17. [SB Nationaal Groeifonds \(NGF\): Stand van zaken](#)

18. [SB Septembercirculaire provinciefonds 2023](#)

19. [SB Besteding van 925 miljoen euro aan Europese subsidies 2014-2020](#)

20. [Jaarrekening 2022 en begroting 2024 Recreatieschap Stichtse Groenlanden](#)

21. [RUD Ontwerp bestuursrapportage 2023 en programmabegroting 2024](#)

22. Sluiting

De voorzitter dankt iedereen voor de inzet en de bijdragen en sluit de vergadering om 21.50 uur.